ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - الدورة المؤولة - إيفا دروشتيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 187 (27258) ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

ՔՈՊԱԽԻՏ. **«ՎՐԱՍՏԱՆԸ Կ'ՈՂՋՈՒՆԷ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ԽԱՂԱՂ ՀՈԼՈՎՈՅԹԸ»**

Վրաստանը կ'ողջունէ Ազրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ խաղաղ հոլովոյթը: Այս մասին յայտարարած է Վրաստանի վարչապետ Իրաքլի Քոպախիձէ՝ Ազըրպէյճանի եւ Վրաստանի միջեւ տնտեսական համագործակցութեան միացեալ միջկառավարական յանձնախումբի 11-րդ նիստի ընթացքին:

«Շրջանին մէջ ընթացող աշխարհաքաղաքական փոփոխութիւններու լոյսին տակ առանձնայատուկ նշանակութիւն կը ստանայ Հարաւային Կովկասի ժողովուրդներուն միջեւ խաղաղութեան եւ կայունութեան ամրապնդումը, խաղաղ համակեցութեան եւ երկխօսութեան շարունակումը», ըսած է Քոպախիձէ:

Անոր համաձայն, Վրաստանը կ'ողջունէ Ազրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ սկսած խաղաղ հոլովոյթը եւ յոյս ունի, որ շրջանը պիտի հասնի տնտեսական զարգացման:

ՍԱԼԱՄ. **«ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՄԱՆ, ԴՐԱՄ ԼՈՒԱԼՈՒ ԿԱՄ ՈՐԵՒԷ ԱՊՕՐԻՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱՆՑՔ ՊԻՏԻ ՉԸԼԼԱՅ»**

Վարչապետ Նաուաֆ Սալամ շնորհաւորեց ընդհանուր ապահովութեան ընդհանուր տնօրէնութիւնն ու լիբանանեան մաքսատունը Պէյրութի միջազգային օդակայանին ճամբով 47 քիլոկրամ քոքային մաքսանենգելու փորձը ձախողութեան մատնելնուն համար:

Շար.ը՝ էջ 8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՇԱՐՔ ՄԸ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԶԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ՑՈՅՑԵՐ

Շաբաթ օր, Ֆրանսայի մէջ զանգուածային ցոյցերու ժամանակ ոստիկանութիւնը 565 անձեր ձերբակալած է:

Երկրի ներքին գործոց նախարարութեան տուեալներով՝ ամբողջ երկրի տարածքին ցոյցերուն մասնակցած են շուրջ 320 հազար անձեր, որոնց 70 հազարը՝ Փարիզի մէջ:

Շար.ը՝ էջ 2

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍԵՐԿԷՅ ՍԹԵՓԱՇԻՆԸ

Կիրակի, 1 նոյեմբեր 2026-ի յետմիջօրէին, Արամ Ա. վեհափառ հայրապետը ընդունեց յատուկ առաքելութեամբ եւ կարճատեւ այցելութեամբ Լիբանան գտնուող Ռուսիոյ նախկին վարչապետ Սերկէյ Վատիմովիչ Սթեփաշինը՝ ընկերակցութեամբ Լիբանանի մէջ Ռուսիոյ դեսպան Ալեքսանտր Ռուտաքովի եւ նախկին վարչապետին անմիջական օգնականին:

Յայտնենք, որ Ռուսիոյ նախկին վարչապետը նախապէս յաջորդաբար հանդիպումներ ունեցած էր Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահին եւ վարչապետին հետ:

Հանդիպման ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ Հայաստանի եւ Ռուսիոյ միջեւ յարաբերութիւններու ներկայ կացութեան, հայ եւ ռուս եկեղեցիներու պատմական կապերուն, ինչպէս նաեւ Լիբանանի, Սուրիոյ եւ ընդհանրապէս Միջին Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ ներկայութեան ու դերակատարութեան:

Արծարծուած հարցերուն առնչութեամբ վեհափառ հայրապետը պարզեց իր տեսակէտներն ու մտահոգութիւնները: Այս առիթով վեհափառը յիշեց նաեւ Ռուսիոյ Քիրիլ պատրիարքին հետ տասնամեակներու վրայ երկարող իր սերտ բարեկամութիւնը:

ԱՐԱՊ ՉԻ. **«ՔԱԹԱՐՑԻ ՄԻՋՆՈՐԴԻՆ ՀԵՏ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ, ԵՒ ՏԱԿԱՒԻՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔԻ ՉԵՆՔ ՀԱՍԱԾ»**

«Արապի Ժատիտ» շաբաթ օր հաղորդեց. «Միացեալ Նահանգներու եւ Իրանի միջեւ բանակցութիւններուն մէջ բեկում արձանագրուեցաւ, եւ ամերիկեան պատուիրակութիւն մը կ'ուղղուի Տոհա՝ իրանեան պատուիրակութեան հետ ուղղակի բանակցութիւններ կատարելու համար»:

Շար.ը՝ էջ 8

ԼԱՒՐՈՎ ԱԹԼԱՆԹԱՅԷՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ.

«ԵԹԷ ԶԵԼԵՆՍՔԻՆ Կ'ՈՒԶԷ ՓՈՒԹԻՆԻ ՀԵՏ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՈՒՆԵՆԱԼ, ՊԷՏՔ Է ՄՈՍԿՈՒԱ ԳԱՅ»

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով Միացեալ Նահանգներու Աթլանթա քաղաքին մէջ Քսաններու խմբակի արտաքին գործոց նախարարներու ժողովի ծիրին մէջ յայտարարեց. «Ռուսիան կը զօրակցի Քսաններու խմբակի ամերիկեան նախագահութեամբ ժողովի քննարկումները ապաքաղաքականացնելու մօտեցումին»:

Շար.ը՝ էջ 8

ԱՅԶԵՆՔՈԹ ՀԱՄԱԽՈՀԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ 4 ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ ԿԸ ՃՇԴԷ. ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋՈՂՆԵՐԸ ԴԱՐՁԱՆ

Իսրայէլեան «Եաշար» կուսակցութեան ղեկավար Կատի Այզենքոթ իր առաջարկած համախոհական կառավարութեան միանալու համար առաջարկեց չորս սկզբունքները՝ նշելով, որ Քնեսեթի ոեւէ անդամ, որ այդ սկզբունքներուն համաձայնելու պատրաստակամութիւն կը յայտնէ, «Իսրայէլի համար բարիք ըլլալիք» նոր կառավարութեան կազմութեան մէջ հաւանական գործընկեր կը նկատուի: Այս մասին հաղորդեց իսրայէլեան «Ճերուզալեմ Փոսթ» օրաթերթը:

Շար.ը՝ էջ 8

ՀՄԸՄ-Ի ԼԻԲԱՆԱՆԻ «ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ» ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒ ՓԱԿՄԱՆ ԵՒ ԼԵՎԱՄ-Ի 60-ԱՄԵԱԿԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ, 31 հոկտեմբերի կէսօրէ ետք ժամը 5:30-էն սկսեալ «Աղբալեան-ՀՄԸՄ» մարզամշակութային համալիրին մէջ տեղի ունեցաւ ՀՄԸՄ-ի Լիբանանի «Նաւասարդեան» առաջին մարզախաղերու փակման եւ ԼԵՎԱՄ-ի 60-ամեակի բացման հանդիսութիւնը:

Շար.ը՝ էջ 8

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ «ՄԻԱՄԱՆԱԿԱՆ ՌՈՒՍԻԱ» ԵՒ «ԱՐԴԱՐ ՌՈՒՍԻԱ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Արմէն Ռուստամեան, ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Սեւան Դանիէլեան եւ ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն մարմինի ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթելեան Մոսկուա կատարած աշխատանքային այցելութեան շրջանակներուն մէջ Ռուսիոյ Պետական տումային մէջ հանդիպած են «Միասնական Ռուսիա» եւ «Արդար Ռուսիա» կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ:

Քննարկուած է փոխադարձ հետաքրքրութիւն ներկայացնող, ինչպէս նաեւ երկկողմանի յարաբերութիւններու զարգացման առնչուող հարցերու լայն շրջանակ:

ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ ԵՒ ՌԱԺԺԻ ՔՆՆԱՐԿԱԾ ԵՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

31 հոկտեմբերին Պահրէյնի մէջ ընթացող «Մանամայի երկխօսութեան» շրջանակներուն մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին գործոց եւ միջազգային առեւտուրի նախարար Արարատ Միրզոյեան հանդիպում ունեցաւ Լիբանանի արտաքին գործոց եւ արտերկրի լիբանանցիներու նախարար Եուսեֆ Ռաժժիի հետ: Այդ մասին կը յայտնէ Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը:

Զրուցակիցները քննարկեցին Հայաստանի եւ Լիբանանի միջեւ բարեկամութեան եւ փոխադարձ վստահութեան վրայ հիմնուած գործընկերութեան հետագայ զարգացման հարցեր:

Բարձր գնահատուեցան բազմակողմ հարթակներու մէջ առկայ հարցերու շուրջ արդիւնաւէտ փոխադարձ գործակցութիւնն ու ցուցաբերուող աջակցութիւնը:

Անդրադարձ կատարուեցաւ առեւտրատնտեսական եւ ներդրումային համագործակցութեան զարգացման, ինչպէս նաեւ արհեստական բանականութեան ոլորտին մէջ փոխադարձ գործակցութեան կարելիութիւններուն:

Նախարարները միտքեր փոխանակեցին Հարաւային Կովկասի եւ Միջին Արեւելքի մէջ տեղի ունեցող զարգացումներուն շուրջ:

Արարատ Միրզոյեան ընդգծեց առկայ խնդիրներու հանգուցալուծման հարցին մէջ Հայաստանի համերաշխութիւնը եւ շրջանային կայունութեան ուղղուած միջազգային ջանքերուն աջակցութիւնը:

ՇԷՅԽ ՔԱՊԱԼԱՆ. «ԼՈՒԾՈՒՄԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԼԱՅՆԱԾԱՒԱԼ ԲՈՂՈՔԻ ՄԷՋ Է՝ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՍՊԱՌՆԱՑՈՂ ԽՄԲԱԿԸ»

Ժաամֆարականներու միւֆթի շէյխ Ահմետ Քապալան յայտարարեց. «Իշխանութեան գլխուն կանգնածը պարզապէս աւատապետ մըն է. անոր միակ մտահոգութիւնը դրամի խաղն ու Ուաշինկթընի եւ Թել Աւիւի թելադրանքները կատարելն է»:

«Այսօր երկիրը չունի քաղաքական, զարգացման կամ օգնութեան գործառոյթ, չունի արտաքին գործոց նախարարութիւն, չունի արդարադատութեան քաղաքականութիւն, արտադրողականութեան մասին օրէնք, մասնագիտական, առողջապահական կամ ընկերային երաշխիքներ, եւ ան, որ իշխանութեան գլխուն կանգնած է, պարզապէս աւատապետ մըն է, որուն միակ մտահոգութիւնը դրամի խաղն ու Ուաշինկթընի, Թել Աւիւի եւ Եւրոպական Միութեան Լիբանանի գոյութեան ջիղը հարուածելու թելադրանքները կատարելն է՝ նախապատրաստելով անոր լիակատար յանձնումը, իսկ լուծումը ժողովրդային լայնածաւալ բողոքին մէջ է՝ պատասխանատուութեան ենթարկելու այս խումբը, որ կը սպառնայ Լիբանանի գոյութեան», նշեց միւֆթին:

ԱՆԴՐԱԴԱՌՆԱԼՈՎ ՏԱՀՐ ՊԱՅՏԱՐԻ ՊԱՅԹՈՒՑԻԿ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ՝

ՀԱԺ ՀԱՍԱՆ. «ՄԵՂԱԴՐԱՆՔԸ ԱՆԻՐԱՒ Է ԵՒ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԹԵԼԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ»

Հաւատարմութիւն դիմադրութեան երեսփոխանական պլոքի անդամ Հիւսէյն Հաժ Հասան Տահր Պայտարի պայթուցիկ նիւթերու հարցին վերաբերեալ հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով նշեց. «Զինուորական դատարանին մէջ կառավարութեան յանձնակատարին շարք մը լիբանանցի քաղաքացիներուն դէմ ներկայացուցած մեղադրանքը Ազգային ուխտի, մարդու իրաւունքներու, ՄԱԿ-ի ուխտի եւ լիբանանեան պարզագոյն կանոններէն զուրկ է, եւ անոնք բոլորն ալ կ'երաշխաւորեն բռնագրաւումի դէմ որեւէ դիմադրութեան օրինականութիւնը»:

«Կալանաւորուածներն ու մեղադրեալ մնացեալ քաղաքացիները կը կատարէին իրենց երկիրը, պետութեան գերիշխանութիւնն ու լիբանանցի ժողովուրդը պաշտպանելու իրենց ազգային պարտականութիւնը, որուն համար արժանի էին մեծարման եւ ոչ թէ դատավարութեան: Անոնք իշխանութեան եւ անկէ դուրս եղող կողմերէն հրապարակուած անհիմն բոլոր մեղադրանքներուն հետ կապ չունին», ըսաւ երեսփոխանը:

«Անկախ այս գործին ուղեկցող տեղական ու արտաքին քաղաքական թիրախաւորումէն, կայ այն փաստը, որ այս որոշումին քրէական օրէնսգիրքի որոշ յօդուածներու վրայ հիմնուած ըլլալը բացարձակապէս չի համապատասխաներ մեղադրեալներու կողմէ կատարուող առաքելութեան:

«Այս մեղադրանքը անարդար ու անիրաւ է, եւ հիմնուած է ծանօթ քաղաքական թելադրանքներու վրայ, որովհետեւ Դիմադրութեան այս մարտիկները չէին կրնար վնասել պետութեան անվտանգութեան, այլ կը դիմակալեն իսրայէլացի թշնամիին, որ մեր հայրենիքին եւ մեր ժողովուրդին դէմ ամէն օր կատարուող սպանութիւններու, ռմբակոծումներու եւ աւերումներու միջոցով կը սպառնայ Լիբանանի գոյութեան», շեշտեց Հաժ Հասան:

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ՈՒԺԱՆԻՒԹԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԻ ՇՈՒՐՋ ԼԻԲԱՆԱՆ-ՔԱԹԱՐ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ 4-ՐԴ ՓՈՒԼ

Ուժանիւթի եւ ջուրի հարցերու նախարար Ճօ Ստիի գրասենեակը հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով յայտարարեց, թէ քաթարեան կողմին հետ Լիբանանի մէջ ուժանիւթի ամբողջական ծրագիրի շուրջ բանակցութիւնները կը շարունակուին:

Գրասենեակը յայտնեց, որ մինչեւ հիմա գումարուած է ժողովներու երեք փուլ, երկուքը՝ Պէյրութի մէջ, իսկ երրորդը անցեալ շաբաթ գումարուած է Տոհայի մէջ:

Ժողովներու ընթացքին արծարծուած են առաջարկի իրաւական, առեւտրական, ֆինանսական եւ **թեքնիք** երեսները: Անոնց ընթացքին տեսակէտներու մերձեցման եւ առաջարկի գործադրման շրջագիծի յստակացման առումով յառաջընթաց արձանագրուած է:

Շար.ը՝ էջ 8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՇԱՐՔ ՄԸ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Կազմակերպիչներուն պնդումով, սակայն, մասնակիցներուն թիւը շուրջ 800 հազար է: Մայրաքաղաքին մէջ ոստիկանութիւնը աւելի քան 5700 ստուգում կատարած է եւ ձերբակալած 79 անձեր:

Փարիզի մէջ ցուցարարներու եւ ոստիկաններու միջեւ բախումներ տեղի ունեցած են:

Ֆրանսայի մէջ բողոքի ցոյցերը սկիզբ առին 21 սեպտեմբերին աւագ դպրոցի աշակերտներուն ցոյցերով, վերջիններս կը դժգոհէին ուսուցիչներու, ընկերային աշխատողներու եւ դպրոցական հոգեբաններու պակասէն: Ապա անոնց միացան աշխատաւորական միութիւնները, «Դեղին բաճկոններ»-ու շարժումի մասնակիցները՝ աշխատավարձերը եւ կենսաթոշակները բարձրացնելու, պետական ծառայութիւնները բարելաւելու եւ կեանքի պայմաններու թանկացման դէմ քայլեր ձեռնարկելու պահանջներով:

Գերմանիոյ մէջ ալ հազարաւոր մարդիկ մասնակցած են «Չ սերունդը պատասխանատուութիւն կը ստանձնէ» շարժումին կազմակերպած ցոյցերուն: Անոնք բողոքած են պետական ծախսերու կրճատման, կրթութեան անբաւարար ֆինանսաւորման, սղաճի եւ պարտադիր զինուորական ծառայութեան դէմ:

Բողոքի ցոյցերուն մեծ մասը խաղաղ անցած են, սակայն շաբաթ երեկոյեան քանի մը քաղաքներու մէջ անկարգութիւններ արձանագրուեցան: Ֆրանք-ֆուրթի մէջ ցուցարարներու խումբեր կոտրած են խանութներու ցուցափեղկերը, զէնքի խանութէ զէնք յափշտակած են: Կասկածելի մը ձերբակալուած է, զէնքը՝ գրաւուած: Անկարգութիւններու մասնակիցներուն դէմ ոստիկանները ջրաշիթ մեքենաներ օգտագործած են:

Պերլինի մէջ, իրաւապահներու տուեալներով, 27 ոստիկաններ վիրաւորուած են եւ 56 ցուցարարներ ձերբակալուած: Համպուրկի մէջ, ուր ցոյցերու ընթացքին հրավառութիւն եւ հրկիզում տեղի ունեցած էր, ձերբակալուածներուն թիւը հասած է 120-ի:

«Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կայանի «Քարընթ Թայմ» նախագիծը կը հաղորդէ, որ կեանքի պայմաններու թանկացման եւ ընկերային ծախսերու կրճատման դէմ բողոքի ցոյցեր տեղի ունեցած են նաեւ Իտալիոյ, Փորթուգալի եւ եւրոպական այլ երկիրներու մէջ:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ԻՍՐԱՅԵԼԵԱՆ «Մաարիւ» օրաթերթ. «Իսրայէլեան ծովուժը կը պատրաստուի Լիբանանի խորքին ու Պէյրութի Հարաւային արուարձաններուն դէմ նախապատրաստական բուռն ռմբակոծման գործողութիւններու»:

● «ԱՍԱԱՍ». «Հըզպալլան կը պատրաստուի յառաջիկայ փուլին: Սակայն պատրաստութիւնը չի սահմանափակուիր հարաւային Լիբանանի ճակատով եւ չ'անջատուիր երկու հաւանական ուղիներէ՝ շրջանային պատերազմ մը, որ Թեհրանէն կը սկսի եւ դէպի Պէյրութ կ'երկարի, կամ բանակցութիւններ, որոնց Իրանը կը մասնակցի եւ որոնց Պէյրութը ներկայ կ'ըլլայ»:

● ԱՂԲԻՒՐ մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Խամենէիի խօսքերը նաեւ կը դիտուին իբրեւ Իրանի կողմէ իր զինեալ թեւերուն ուղղուած ուղերձ՝ նոր հակամարտութեան պարագային նախաձեռնութիւն ցուցաբերելու եւ իրեն աջակցելու համար՝ զգուշացնելով Հըզպալլայի կողմէ Լիբանանը մարտերու նոր փուլի ներքաշելու հետեւանքներու մասին»:

● ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ աղբիւր մը «Ժումհուրիա» օրաթերթին. «Լիբանանը խորապէս յոյս ունի, որ Միացեալ Նահանգներու ընտրութիւնները, անկախ յաղթողէն, նոր կարելիութիւն պիտի ընձեռեն Միացեալ Նահանգներուն գործօն դեր խաղալու Լիբանանի եւ Իսրայէլի միջեւ ուղիղ բանակցութիւններուն մէջ, ամրապնդելու Շրջագծային համաձայնագիրը եւ ստիպելու Իսրայէլին դադրեցնելու Լիբանանի վրայ յարձակումները եւ կատարելու իր պարտաւորութիւնները»:

● ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ աղբիւր մը «Շարք Աուսաթ» օրաթերթին. «Իսրայէլի հետ բանակցութիւնները տակաւին կանգնած են այն կողմին մօտ, որմէ կը պահանջուի փորձնական շրջաններու զէնքերէ ազատ ըլլալը ստուգել: Գոյութիւն ունին երկու ընտրանքներ, որոնց առաջինը Լիբանան կը մերժէ: Այդ ընտրանքի առաքելութիւնը ոչ կառավարական կազմակերպութիւններու վստահիլն է»:

● ՀԸԶՊԱԼԼԱՅԻ մօտիկ աղբիւրներ «Անպա Էլեքթրոնիա»-ին. «Կուսակցութիւնը վերջերս սկսած է յառաջ մղել գաղափարը Միացեալ Նահանգներ-Իրան յարաբերութիւններու կարգաւորման, որուն ուրուագիծերը կրնան շուտով ի յայտ գալ, ինչ որ հաւանաբար հիմք հանդիսանայ բանակցութիւններու վերսկսման: Ուաշինկթընը, սակայն, բաւարար ճնշում չէ գործադրած Իսրայէլի վրայ՝ Շրջագծային համաձայնագիրի շուրջ ստեղծուած փակուղին վերացնելու համար, իսկ Նեթանիահուն որեւէ զիջում չէ կատարած»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Անպա Էլեքթրոնիա»-ին. «Յարձակումները դադրեցնելու համար Ուաշինկթընի՝ Նեթանիահուի վրայ ճնշում բանեցնելու նախագահ Աունի խնդրանքին չարձագանգելը Հըզպալլային հիմնական նիւթ տուաւ կառավարութեան եւ անոր վարչապետ Նաուաֆ Սալամի հասցէին խօսելու, ինչպէս հիմա կը կատարէ»:

● «ԱՍԱԱՍ»-ի տեղեկութեան համաձայն, «Հըզպալլան իշխանութեան յղած է յստակ պատգամներ, թէ իր դէմ յաւելեալ քայլեր պիտի չընդունի, եւ այդ պատգամները կը ներառեն պայթուցիկ նիւթերու թղթածրարի Արդարադատութեան խորհուրդին փոխանցման մերժումը եւ առանց նախապէս կիրարկուած համակարգման **մեքանիզմներու** գործադրման խուզարկումներու մերժումը»:

● «ՇԱՐՔ ԱՈՒՍԱԹ» օրաթերթ. «Նախագահ Աունը վերջերս իր եւ Հըզպալլայի միջեւ ոչ լիարժէք երկխօսութեան եւ Հըզպալլայի Իրանի, Միացեալ Նահանգներու եւ Իսրայէլի միջեւ որեւէ նոր ճակատումի մէջ չներքաշուելու պնդումներուն նկատմամբ զգուշաւոր մօտեցում կը ցուցաբերէ»:

● ՎԱՐՉԱՊԵՏԱՐԱՆԻ աղբիւրները «Տիար» օրաթերթին. «Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան հետ ժողովները կը շարունակուին, եւ աշխատանք կը տարուի լուծումներ գտնելու, խնդիրները լուծելու եւ ելեկտրականութեան հարցը լուծելու, սակայն այս ամէնը ժամանակ կը պահանջէ, եւ անոնց նկատմամբ պէտք չէ ամբոխավարական մօտեցում ցուցաբերել»:

● ԸՍ «Լեպանոն Ֆայլզ»-ի, «լուրեր կը շրջին, թէ պետական ոլորտի առնչակից կողմերը սկսած են պատրաստելիլ լայնածաւալ բողոքի շարժման, որ պիտի գերազանցէ աւանդական գործադուլները՝ փորձելով միաւորել աշխատաւորական միութիւններու կապերը եւ ներգրաւել վնասուած ընկերային խումբերը՝ քայլով մը, որ նպատակ ունի անգործութեան ժամանակահատուածէ մը ետք վերակենդանացնել փողոցը»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Մարտ 14-ի աւանդական ուժերէն չեղող քաղաքական անձնաւորութիւն մը ապահովական արտակարգ քայլեր որդեգրեց՝ ոչ աւանդական միջոցներով ահաբեկման փորձի ենթարկուելու հաւանականութեան վերաբերեալ լուրջ զգուշացումներ ստանալէն ետք»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի համաձայն, «Լիբանանեան ուժեր եւ Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութիւններու երեսփոխաններու դիրքորոշումները կը բացայայտեն յստակ տարակարծութիւններ եւ երկու հակասական դիրքորոշումներ. Լիբանանեան ուժերը կողմ են Հըզպալլայի զինաթափման, մինչդեռ Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութիւնը կողմ է անոր զսպման: Ասիկա կը բացատրէ Ուալիտ Ժումպլաթի եւ Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան միջեւ գրեթէ վէճի հասնող զրոյցը»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Ըստ ռազմավարական վերլուծաբաններու, Իրանը տակաւին կարող է եւ կը շարունակէ իր թեւերը ֆինանսաւորել, որուն փաստը Սէուտական Արաբիոյ վրայ հուսիներու յարձակումներն ու Հըզպալլայի իր զինանոցը վերականգնելն է, ինչ որ կը նշանակէ, թէ Իրանի նկատմամբ Թրամփի քաղաքականութիւնը զայն սպասուած կերպով չէ տկարացուցած»:

● «ՄՈՒՏՈՒՆ»-Ի տեղեկութեան համաձայն, «Նախկին վարչապետները վարչապետ Սալամի կողքին բացակայեցան Իսլամական գերագոյն խորհուրդի նիստէն, որուն Պէյրութէն ներկայ էր միայն դատաւոր շէյխ Մոհամետ Ասսաֆը, իսկ պէյրութցի մնացեալ անդամները բացակայեցան»:

● ԸՍ «Մուտուն»-ի տեղեկութեան, «Ռմէյշի բնակիչները պապական նուիրակի այցելութեան ընթացքին վերստին կոչ ուղղեցին՝ նշանակելու պապական նուիրակ մը, որ կը հետեւի այդ գիւղերու կացութեան եւ անոնց գոյատեւման հարցը կը դնէ Վատիկանի հոգատարութեան եւ անմիջական ուշադրութեան տակ:

«Տակաւին պատասխան մը չստացուեցաւ, եւ դեսպանը կը շարունակէ շրջան իր աշխուժ այցելութիւնները՝ հակառակ ճամբու երկարութեան եւ ժամկէտներուն ու իրայէլեան կողմին պարտադրած պայմաններուն առնչուած տեղափոխութեան դժուարութեան»:

ՄԱՀԱԶԴ

Տիար Յակոբ Մանուկեան
Տէր եւ տիկին Պօղոս Մանուկեան
եւ Քարոլ Արապաղեան եւ ընտանիք
Տէր եւ տիկին Ռուբէն եւ Մարիա Պասմաճեան
եւ զաւակները՝
Տիար Զաքար Պասմաճեան
Տէր եւ տիկին Գրիգոր Պասմաճեան եւ ընտանիք
եւ համայն ազգականներ եւ հարազատներ կը գուժեն իրենց եղբօր, հօրեղբօր, մօրեղբօր եւ հարազատին՝

ԽԱՉԻԿ ԱՐԹԻՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ ուրբաթ, 30 հոկտեմբեր 2026-ին:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ կիրակի, 1 նոյեմբերին, կէսօրէ ետք ժամը 1:00-ին, Պուրճ Համուտի Հայ կաթողիկէ Սուրբ Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Պուրճ Համուտի Հայ կաթողիկէ գերեզմանատունը:

●*Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահազդ:*

●*Ցաւակցութիւնները կ'ընդունուին Սուրբ Փրկիչ եկեղեցւոյ դահլիճին մէջ, այսօր՝ երկուշաբթի, 2 նոյեմբերին, կէսօրէ ետք ժամը 11:00-էն սկսեալ, մինչեւ երեկոյեան ժամը 6:00:*

«ԱԶԴԱԿ»-Ի ՖՈՆՏԻՆ

● Քաջալերելով «Ազդակ»-ի առցանց լսարանը՝ «Փէյ Փալ»-ի միջոցով՝
- Վահէ Հայրիկեան (Կլենտէյլ, Միացեալ Նահանգներ) 100$

ՄԿՐՏԻՉ ԵՒ ԼԻԱՆԱ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳԸ

Կազմակերպութեամբ «Յակոբ Տէր Մելքոնեան» թատերասրահի վարչութեան, երեքշաբթի, 27 հոկտեմբերի երեկոյեան ժամը 8:00-ին թատերասրահին մէջ տեղի ունեցաւ երաժշտական բացառիկ երեկոյ՝ կատարողութեամբ Յունաստանի Սանթորինի կղզիին մէջ տեղի ունեցած համերգին «Եորկոս Ֆուտուլիս» բարձրագոյն պարգեւին արժանացած Միքայէլեան ամոլին՝ սոփրանօ Լիանա Միքայէլեանի եւ կիթառահար Մկրտիչ Միքայէլեանի, որ կարգ մը շքանշաններու եւ մրցանակներու կողքին, 2024 թուականին պարգեւատրուած է նաեւ «Ս. Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանով, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. վեհափառ հայրապետին կողմէ:

Երկու տաղանդաւոր երաժիշտներ՝ Մկրտիչ եւ Լիանա Միքայէլեանները երաժշտական իւրայատուկ մըթնոլորտ ստեղծեցին՝ միաձուլելով երգն ու նուագը, կամրջելով տարբեր մշակոյթներու նշանաւոր կտորներ:

Շուրջ մէկ ժամ տեւած ելոյթի ընթացքին Միքայէլեան ամոլը մեկնաբանեց Ֆրանց Շուպերթի «Աւէ Մարիա»-ն եւ «Սերենատ»-ը, Մաուրօ Կիւլեանիի «Քաւաթինա 1», «Քաւաթինա 2» եւ «Քաւաթինա 3»-ը, Բարսեղ Կանաչեանի «Օրօր»-ը, մշակում՝ Մկրտիչ Միքայէլեանի, Կոմիտասի «Քէլէ քէլէ»-ն, մշակում՝ Մկրտիչ Միքայէլեանի, Ֆետերիքօ Կարսիա Լորքայէն սպանական շարք մը, մշակում՝ Մկրտիչ Միքայէլեանի, Մանուէլ տէ Ֆալլայի «Նանա»-ն եւ Ֆեռնանտօ Օպրատորզի «Էլ վիթօ»-ն, մշակում՝ Մկրտիչ Միքայէլեանի: Հանդիսականներու բուռն փափաքին ընդառաջելով՝ կարգ մը կատարումներ կրկնուեցան երկրորդ անգամ:

Աւարտին ներկաները մեծապէս գնահատեցին կատարումները՝ գերազանց համարելով զանոնք, եւ յաջողութիւն մաղթեցին Միքայէլեան ամոլին:

Միքայէլեան ամոլին ելոյթները երաժշտական վայելքի պահեր ըլլալու զուգահեռ, նաեւ ունկնդիրները կը փոխադրեն վերացական գեղեցիկ աշխարհ մը՝ քանի մը ժամ զանոնք անջատելով առօրեայ հոգերէն ու տաղտուկներէն: Այս ելոյթը եւս եկաւ աւելնալու անոնց նախորդ արժէքաւոր համերգներուն վրայ՝ Մկրտիչ Միքայէլեանի կիթառի լարերէն ու անոր տաղանդէն բխած երաժշտութեան եւ սոփրանօ Լիանա Միքայէլեանի հնչեղ ձայնի ներդաշնակութեամբ լիացնելով արուեստասէրները:

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՆՇԵՑ ՀԻՄՆԱԴԻՐՆԵՐՈՒ ՕՐԸ՝ ԱՆԴՐԱԴԱՌՆԱԼՈՎ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՄՆԱՅՈՒՆ ԱՐԺԷՔԻՆ

Երկուշաբթի, 12 հոկտեմբեր 2026-ին Հայկազեան համալսարանը նշեց իր տարեկան Հիմնադիրներու օրը՝ անդրադառնալով համալսարանական կրթութեան մնայուն արժէքին: Տօնակատարութեան այս տարուան նիւթն էր՝ «Ինչո՞ւ համալսարանական կրթութիւն այսօր. մասնագիտական հմտութիւններէն դէպի գիտելիք, նկարագիր եւ պատասխանատու ղեկավարութիւն»:

Հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ համալսարանին կից գտնուող Հայ աւետարանական եկեղեցւոյ սրահին մէջ՝ ներկայութեամբ պետական պաշտօնատարներու, ակադեմական շրջանակներու ներկայացուցիչներու, ընկերութիւններու ղեկավարներու, հոգաբարձուներու, դասախօսներու, ուսանողներու եւ համալսարանի բարեկամներու:

Օրուան յայտագիրը կեդրոնացած էր քննարկումի մը շուրջ, զոր վարեց Հայկազեան համալսարանի նախագահ վեր. դոկտ. Փոլ Հայտոսթեանը, եւ որուն մասնակցեցան չորս անձեր, որոնք ներկայացուցին բարձրագոյն կրթութեան տարբեր կողմերը՝ պետական ծառայութեան, շրջանաւարտներու փորձառութեան եւ ուսանողական կեանքի տեսանկիւններէն: Քննարկումը կեդրոնացաւ այն հարցին վրայ, թէ ի՞նչն է, որ համալսարանական կրթութիւնը կը զանազանէ մասնագիտական հմտութիւններ եւ վկայականներ ձեռք բերելու այլ միջոցներէ, երբ այսօր կարելի է զանոնք ձեռք բերել նաեւ կարճատեւ դասընթացքներու եւ ուսուցման այլ տարբերակներու միջոցով:

Քննարկումին մասնակցեցան՝ գաղթականներու հարցերու եւ արհեստագիտութեան ու արհեստական բանականութեան նախարար դոկտ. Քամալ Շահատէն, «Ֆենիսիա» պանդոկի բաժնետէր եւ գործադիր տնօրէն Շիրին Սալհան, Հայկազեան համալսարանի շրջանաւարտ եւ «Էմիրէյթզ» ընկերութեան շրջանային տնօրէն Թամատոր Տալլալ Քուաթլին եւ Ճեսի Գրիգորեանը՝ Հայկազեան համալսարանի հոգեբանութեան բաժանմունքի վերջին տարուան ուսանող:

Անդրադառնալով ապագայ մասնագէտներու եւ ղեկավարներու կրթական կարիքներուն՝ նախարար Շահատէ շեշտեց, որ համալսարանները պէտք է անցնին գիտելիք փոխանցելու եւ վկայականներ շնորհելու սահմաններէն անդին՝ զարգացնելով քննադատական մտածողութիւնը, անհատական նկարագիրը եւ պատասխանատու ղեկավարութեան յատկանիշները: Արհեստական բանականութեամբ պայմանաւորուած այս ժամանակաշրջանին՝ ան կարեւոր նկատեց գիտելիքի, մասնագիտական հմտութիւններու եւ բարոյական արժէքներու համադրումը, ներառեալ՝ արհեստական բանականութեան ստեղծած տեղեկութիւնները քննադատաբար գնահատելու կարողութիւնը: Ան նաեւ կոչ ուղղեց պետական կառոյցներուն եւ համալսարաններուն միջեւ համագործակցութիւնը ամրապնդելու՝ շրջանաւարտները պատրաստելու արհեստագիտական փոփոխութիւններուն եւ նպաստելու արդիւնաբեր թուային տնտեսութեան զարգացման:

Գործատիրոջ տեսանկիւնէն խօսելով՝ Շիրին Սալհա ընդգծեց համալսարանական կրթութեան դերը՝ պանդոկային եւ հիւրընկալութեան ղեկավարման մէջ ոլորտի մասնագէտները երկարաժամկէտ մասնագիտական զարգացման եւ ղեկավար պաշտօններ ստանձնելու պատրաստելու առումով: Ան նշեց, որ մասնագիտական-արհեստավարժ հմտութիւններէն անդին՝ այս ոլորտին մէջ, որ հիմնուած է մարդկային փոխյարաբերութիւններու վրայ, մեծ կարեւորութիւն ունին՝ առողջ դատողութիւնը, հաղորդակցութիւնը, համագործակցութիւնը եւ տարբեր մշակոյթներու ըմբռնումը: Անոր համաձայն, համալսարանական կրթութիւնը աւելի լայն հիմք մը կը տրամադրէ փոփոխութիւններուն յարմարելու եւ մասնագիտական բարդ մարտահրաւէրներուն դիմակայելու համար:

Օդային փոխադրութեան ոլորտին մէջ իր փորձառութենէն մեկնելով՝ Թամատոր Տալլալ Քուաթլի անդրադարձաւ համալսարանական կրթութեան չորս մնայուն բարիքներուն՝ քննադատական մտածողութեան եւ մտաւոր հետաքրքրասիրութեան զարգացումին, աւելի լայն աշխարհահայեացքին, ինքնաճանաչողութեան եւ ինքնավստահութեան ամրապնդումին, ինչպէս նաեւ՝ անձնական արժէքներու ձեւաւորումին եւ ամբողջ կեանքի ընթացքին սորվելու յանձնառութեան:

Ներկայացնելով ուսանողութեան տեսակէտը՝ Ճեսի Գրիգորեան անդրադարձաւ այն հարցումին, թէ ինչո՛ւ ուսանողները պէտք է չորս տարուան համալսարանական կրթութեան մէջ ներդրում կատարեն, երբ աշխատաշուկային համար պահանջուած հմտութիւնները կարելի է ձեռք բերել նաեւ աւելի կարճատեւ ծրագիրներու միջոցով: Ընդունելով մասնագիտական աշխատանքի ուղղուած ուսուցման արժէքը՝ ան շեշտեց, որ համալսարանական կրթութիւնը աւելի ամբողջական հիմք մը կը ստեղծէ անձնական եւ մասնագիտական աճի համար՝ զարգացնելով յարմարելու կարողութիւնը, խորունկ ըմբռնումը եւ փոփոխուող աշխարհին մէջ կողմնորոշուելու ունակութիւնը:

Հիմնադիրներու օրուան իր պատգամին մէջ վերապատուելի դոկտ. Փոլ Հայտոսթեան վերահաստատեց համալսարանին հիմնադրութեան առաքելութիւնը՝ շեշտելով, որ անոր ժառանգութիւնը

Շար.ը՝ էջ 6

ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՁԵՌՆԱՐԿ

Կազմակերպութեամբ Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանին, 23 հոկտեմբեր 2026-ին Հայ կաթողիկէ Սուրբ Փրկիչ եկեղեցւոյ «Ներկիզեան» հանդիսասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Սրբոց Թարգմանչաց տօնին նուիրուած մշակութային հանդիսութիւն մը՝ «Թարգմանչաց տօնին խորհուրդները՝ մեր ժամանակներուն մէջ» խորագիրով:

Հանդիսութեան ընթացքին գործադրուեցաւ գեղարուեստական գեղեցիկ յայտագիր մը՝ Մեսրոպեանի շրջանաւարտներուն մասնակցութեամբ: Օրուան հանդիսավարն էր Մեսրոպեան նախկին սաներու միութեան վարչութեան ատենապետ Մարալ Հարպոյեան, որ նաեւ բացման խօսքը արտասանեց:

Յայտագիրը բացուեցաւ «Աշխարհը՝ հայերէն» մշակութային կարճ շարժանկարի ցուցադրութեամբ: Արհեստական բանականութեան միջոցներու օգտագործումով Սրբոց Թարգմանչաց տօնին նուիրուած այս ժապաւէնին հեղինակն է Մեսրոպեան վարժարանի տեղեկատուական բաժանմունքի վարիչ Վարդան Թաշճեան, արտադրութիւնը՝ Մեսրոպեան վարժարանին: Ժապաւէնը ներկայացուց Սրբոց Թարգմանչաց վաստակը՝ ոսկեդարու իրագործումները կապելով անոնց պահպանումին ուղղուած ներկայի ջանքերուն հետ:

Գեղարուեստական բաժինով Մերի Էքմէքճեան ասմունքեց Պարոյր Սեւակի «Եւ այր մի՝ Մաշտոց անուն» ստեղծագործութիւնը: Այնուհետեւ Մարիա Ճեսիքա Հաշոլեան կատարեց «Մարտիկին երգը»՝ Ժան Փիեր Վարդանեանի կիթառի ընկերակցութեամբ:

Օրուան գլխաւոր պատգամախօսն էր Անտոն ծ. վրդ. Ադամեան՝ հայ կաթողիկէ բազմավաստակ հոգեւորականը: Ան մանրամասնօրէն անդրադարձաւ գիրերու գիւտին, Ե. դարու թարգմանական շարժումին եւ անոր յաջորդած մատենագիրներու գրական ժառանգութեան նշանակութեան՝ հասնելով մինչեւ 20-րդ դարու հայոց գրողները, որոնք գեղարուեստական խօսքի ընդմէջէն թարգմանները հանդիսացան հայ ժողովուրդի բարդ եւ հակասական փորձառութիւններուն՝ դարերու ընթացքին:

Ապա Կարօ Թաշճեան մատուցեց հայր Ադամեանի «Հայկական սիմֆոնիա» ստեղծագործութիւնը, որմէ ետք Կասիա Լեւոնեան եւ Նանօր Առնէլեան կատարեցին Կոմիտասի «Հով արէք» եւ «Երկինքն ամպել ա» ստեղծագործութիւնները:

Հանդիսութեան աւարտին խօսք առաւ Մեսրոպեան վարժարանի տնօրէն Կրեկուար Գալուստ, որ նշեց, թէ սուրբ թարգմանիչները իրենց ժամանակի մեծ նորարարներն էին, որոնք նոր գիտելիքներն ու հնարաւորութիւնները ծառայեցուցին ժողովուրդի լուսաւորութեան: Այս առիթով ան յայտարարեց կրթական կարեւոր նոր իրագործում մը Մեսրոպեանի մէջ. այն, որ աւարտած է պատրաստութիւնը Հայոց պատմութեան նոր ուսումնական ծրագիրին ու դասագիրքերուն, որոնց փորձնական տարբերակները ի գործ դրուած են 3-րդէն 11-րդ դասարաններուն մէջ:

Հանդիսութեան աւարտին, ի նշան երախտագիտութեան եւ գնահատանքի, տնօրէնը Անտոն ծ. վրդ. Ադամեանին յանձնեց Մեսրոպեան վարժարանի խորհրդանշանը կրող յուշանուէր-պարգեւ մը:

ԾԱՄԵՐՈՒ ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ (Ա.)

ՍԿՍԻՆՔ ՀԻՆ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԷՆ

Բայց դուք կրնաք առարկել եւ հարց տալ, թէ երկար վարսերը ի՞նչ կապ ունին արուեստի եւ կամ առհասարակ մշակոյթի հետ: Բացատրեմ:

Համարձակութենէ եւ նորարարական տենչերէ մղուած կիներն ու աղջիկները անցեալին իրենց մազերը կը խուզէին՝ իբրեւ նորաձեւութիւն: Մազ կտրելու սովորութեան տարածուելէ ետք, գրեթէ ամբողջ աշխարհի տարածքին, այսօր երկար եւ ուղխինահոս վարսերը կը վերադառնան դարձեալ իբրեւ նորաձեւութիւն... այս անգամ ոչ միայն արտաքին տեսքի իր կանացի գրաւչութեան համար միայն, այլ նաեւ կիներէն շա՛տ շատեր գիտեն նաեւ վարսերու կիրարական նշանակութիւնն ու դերը... թէկուզ տռփական առումով:

Դերասանուհի Անահիտ Թոփչեան

Բանասէր եւ լրագրող Անի Գասպարեան

Անձնապէս երկար վարսերը զիս կը հետաքրքրէին փոքր տարիքէս... բնազդաբար: Նախակրթարանի առաջին տարիներուն իսկ, ինչպէս՝ իմ տարիքի այլ տղաք եւս, հակամետ էինք խաղալու մեր դասընկերուհիներուն վարսերուն հետ, որոնցմէ քիչեր միայն կ'առարկէին եւ այն ալ՝ քաղաքավարութենէ մղուած: Իսկ արբունքի շրջանին արդէն իսկ զիս կը գրաւէին այն բոլորը, որոնց մազերը երկար էին եւ ուղխինահոս: Այդ տարիներուն գիւղին մէջ մազ կտրելու սովորութիւն չկար: Նոյնի՛սկ Մուսա Լերան բարբառին մէջ կայ «Մազը կտրած աղջիկ» արտայայտութիւնը, որ կը նշանակէ «Բարոյականութենէ շեղած կին»: Ժամանակի ընթացքին անդրադարձայ, որ մեր բանաստեղծներէն եւ աշուղներէն շատեր ներբողներ հիւսած են կնոջ վարսերու մասին: Իսկ երբ սկսայ ուսումնասիրել արուեստի պատմութիւնը, պարզուեցաւ, որ երկար վարսերու հանդէպ սէրն ու գնահատանքը բնաւ ալ նորութիւն չէ, այլ կու գայ վաղնջական ժամանակներէն ու կը տարածուի հազարամեակներու վրայ: Քիչեր միայն գիտեն, թէ երկար վարսերուն մեծ ու կենսական կարեւորութիւն կը տրուէր հին աշխարհի գրեթէ բոլոր մշակոյթներու մէջ: Օրինակի համար, Փիւնիկէի պարագային գեղեցիկ ու ընտրեալ պարմանուհիները պարտաւոր էին իրենց կուսութիւնը նուիրելու սիրոյ եւ գեղեցկութեան դիցուհիի՝ Աշթարութի տաճարին եւ ծառայելու իբրեւ քրմուհի: Սակայն, եթէ կ'ուզէին ձերբազատիլ այդ պարտաւորութենէն, անոնք պարտաւոր էին իրենց երկար վարսերը կըտրելու եւ նուիրելու դիցուհիին՝ իբրեւ թանկագին մասունք: Իսկ հին Եգիպտոսի մէջ հարճերուն եւ պարուհիներուն համար մազ կտրելը նոյնիսկ յանցագործութիւն կը համարուէր: Անոնք ոչ միայն մազերը պէտք է որ երկարացնէին ու խնամէին, այլ յատուկ օծանելիքներ կը պատրաստէին զանոնք օծելու եւ բուրումնաւէտ դարձնելու համար: Թէ որքա՜ն կարեւոր էին վարսերը փարաւոնական շրջանին, մէջբերեմ քանի մը վկայութիւն «Մահուան գիրքը» հատորէն՝ բազմատաղանդ բանաստեղծ եւ մտաւորական Հենրիկ Էդոյեանի թարգմանութեամբ:

Մարգագետիններէն վերադարձող բանաստեղծուհիին, սիրատոչոր հրաւէր ուղղելէ ետք իր սիրեցեալին, այսպէս կ'եզրակացնէ.

«Օ՛, թէ սիրում ես ինձ եւ սպասում ես,
Ես գանգուրներս արագ կը հիւսեմ,
(Եւ) պատրաստ կը լինեմ իսկոյն»:

Մոնրէալի Ս. Յակոբ դպրոցի աշակերտուհիներէն Սթեֆանի Սարաճեան

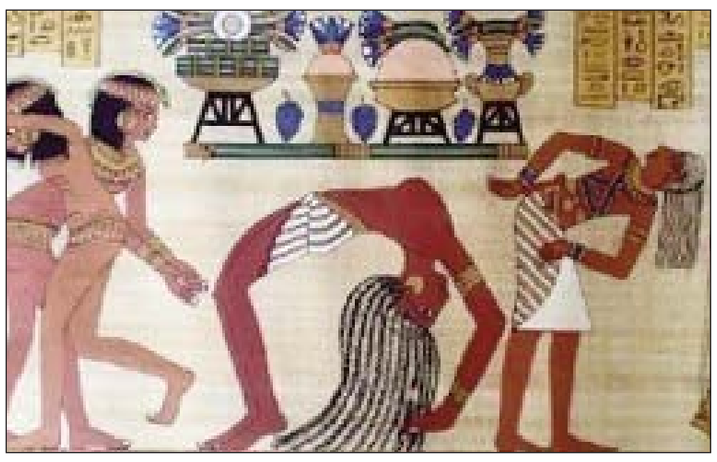
Ուրիշ տեղ մը «Սիրոյ ուժը» բանաստեղծութեան մէջ խիստ սիրահարած տղամարդը հետեւեալ խոստովանութիւնը կ'ընէ.

«Իսկ նրա (վարսերու) խայծը գանգուրն էր փարթամ,
Ես ծուղակն ընկայ ինչպէս վայրի բադ»:

Կը պարզուի, թէ գանգրահեր աղջկան վարսերը այնքա՜ն գեղեցիկ էին ու հմայիչ, որ անոնց «Սիրոյ ուժը» նոյնիսկ ծուղակը կրնայ ձգել սիրեցեալը:

1988-ի ամրան Եգիպտոս էի, ու երբ բախտը ունեցայ լաւագոյն եգիպտաբաններէն Հուրիկ Սուրուզեանի առաջնորդութեամբ գլխաւոր հնավայրերը այցելելու, անդրադարձայ, որ որմնանկարներու եւ որմնաքանդակներու վրայ պատկերուած կին կերպարներու, յատկապէս նուագածուհիներու, պարուհիներու եւ հարճերու վարսերը երկար են, խնամուած եւ մեծամասամբ ուղխինահոս: Իսկ երբ Լուքսորէն գնացքով Հուրիկի հետ միասին կը վերադառնայինք Գահիրէ, առիթ ունեցայ իրեն հարց տալու.

- Հուրի՛կ ջան, երբ Նեպամունի դամբարանի զուարճանքի տեսարանները կը դիտէի, նշմարեցի, թէ նուագածուներու՝ յատկապէս մերկ պարուհիներու վարսերը երկար են եւ ուղխինահոս: Ենթադրելով, որ կրնայ մասնակի երեւոյթ մը ըլլալ, այդ ուղղութեամբ հարց չեմ տուած քեզի: Սակայն մեր տեսած բոլոր որմնանկարներու եւ որմնաքանդակներու մէջ կիներու (յատկապէս՝ երաժիշտներու, երգչուհիներու, պարուհիներու եւ կամ քրմուհիներու) վարսերը միշտ երկար են... ի՞նչ կարծիք ունիս այս մասին...

«Պարուհիներ», Նեպամունի դամբարանի որմնանկարներէն. ՔԱ ԺԴ. դար

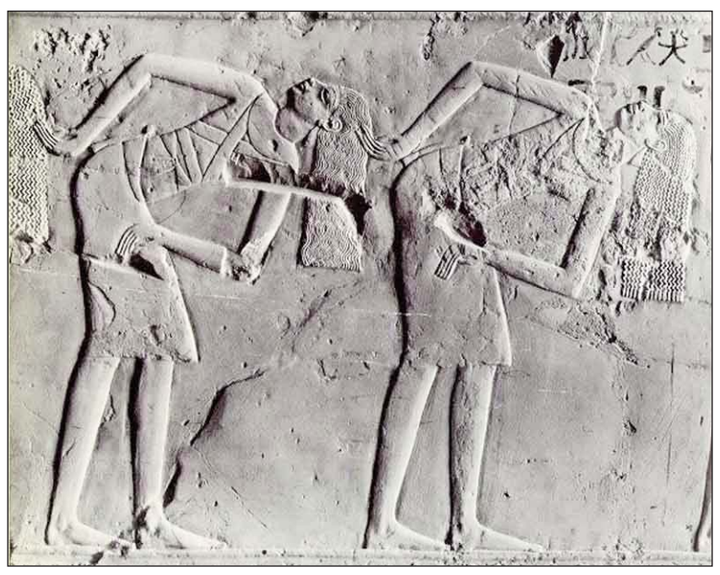
- Դուն ճիշդ ես, թէեւ այս երեւոյթը նշմարած եմ, սակայն տակաւին գիտական եւ վերջնական բացատրութիւն չունիմ, միայն գիտեմ, որ արտաքին տեսքէն անկախ՝ երկար վարսերուն շատ մեծ կարեւորութիւն կը տրուէր ու զանոնք խնամելու յատուկ բուրումնաւէտ օծանելիքներ կը պատրաստէին:

Որովհետեւ երկար վարսերու թեման ուսումնասիրած էի հնդկական, հելլենիստական եւ առհասարակ հին մշակոյթներու մէջ, այս անգամ մասնագիտական վերլուծումներ ընելու եւ մեկնաբանութիւններ տալու հերթը իմս էր: Ուսումնասիրելու համար Սարգիս Խաչատուրեանի հնդկական որմնանկարներու յայտնի պատճէնահանումները, նախորդ տարին այցելած էի Աճանտայի, Էլլորայի եւ այլ քարայր-տաճարներ, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին յատկապէս դիցուհիներու եւ «Սիդաներու» (սրբազան պարուհիներու) կերպարները՝ իրենց երկար եւ ուղխինահոս վարսերով: Բնականաբար սկսայ որոշ որոնումներ կատարել այս ուղղութեամբ եւ համոզուեցայ, որ մարդ էակին մազը, յատկապէս՝ կնոջ վարսերը, կենսական նշանակութիւն ունին սիրոյ եւ սեռի փոխյարաբերութիւններու մէջ, որովհետեւ ապրող օրգանիներ են: Անոնց հմայելու քաշողական ուժը միայն արտաքին տեսքին մէջ չէ, այլ կախարդական յատուկ հոսանք մը կը պարունակեն իրենց մէջ: Իմանալով այս բոլորը՝ Հուրիկին խօսեցայ երկար վարսերու արտաքին տեսքի, կիրառական դերին եւ անոնց արձակած «yin» եւ «yang»-ի տռփական հոսանքներուն մասին: Եւ բացատրեցի, թէ ինչո՛ւ Մարիամ Մագդաղինացին, երբ Յիսուսի ոտքերը լուաց եւ օծեց արցունքներով, իր երկար վարսերով սրբեց զանոնք... Օրինակներ բերելով սկսեալ հնդկական դիցաբանութենէն ու հելլենիստական կերպարուեստէն, հասնելով մինչեւ Վերածնունդի շրջանի, յատկապէս Եւայի եւ Մագդաղինացիի մերկ կամ կիսամերկ կերպարներն ու ժամանակակից գեղանկարիչներու երփնագրած մերկուհիները:

Հուրիկը ուշի ուշով ու մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւելէ ետք տուած բացատրութիւններուս, ըսաւ.

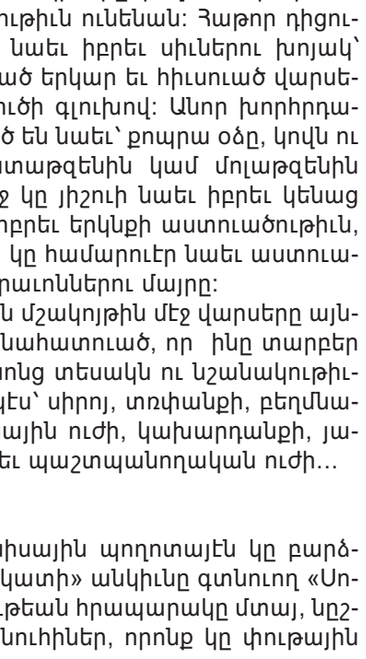
- Ես գիտէի, որ երկար վարսերը **«էրոթիկ»** նշանակութիւն ունին, սակայն քու տուած բացատրութիւններէդ ոմանք նորութիւն են ինծի համար ու հետաքրքրական... Որովհետեւ փարաւոնական մշակոյթը հարուստ է երկարամազ կին կերպարներով, հարկաւոր է ուսումնասիրել նաեւ այս թեման:

Հուրիկը շաբաթներ շարունակ, ըլլայ Գահիրէի թանգարանէն ու Կիզէի բուրգերէն, մինչեւ Լուքսոր ու Թագաւորներու հովիտը ընկերացած էր ինծի ու մանրամասնօրէն բացատրած ու մեկնաբանած էր ամէն ինչ: Այս մէկը միակն էր, որ ես ալ իմ հերթիս կրցած էի, թէեւ՝ համեմատաբար շատ փոքր, սակայն նորութիւն մը փոխանցելու անոր... եւ այն ալ՝ սիրողական մակարդակի վրայ: Սակայն հետագային, Հուրիկի մասնագիտական ցուցմումքներէն ետք, երբ սկսայ աւելի հետաքրքրուիլ եւ ուսումնասիրել հին եգիպտական մշակոյթը, պարզուեցաւ, որ երկար մազերը շատ աւելի խոր եւ մեծ նշանակութիւն ունին փարաւոնական դիցաբանական բնագաւառէն ներս եւ տարբեր յղացքներով լայնօրէն դրսեւորուած են կերպարուեստի մէջ: Ամէնէն շատ պատկերուած ու գնահատուած են երկու դիցուհիներու՝ մայր աստուածուհի Իսիսի (Իսիս) եւ երկնակամարի աստուածուհի Հաթորի երկար ու փառահեղ վարսերը:

«Երկու պարուհիներ» խորագրեալ հին եգիպտական հարթաքանդակ, ՔԱ ԺԴ. դար

Իսիտա (Իսիս) դիցուհին, երբ կը կենակցէր իր ամուսնոյն՝ Օզիրիսի (որ իր եղբայրն էր միաժամանակ) հետ, իր փարթամ եւ հարուստ վարսերով կը ծածկէր իրենց մերկ մարմինները՝ հետաքրքիր աչքերէ թաքնուելու համար: Իսկ երբ իր միւս եղբայրը՝ Սեթը (չարութեան խորհրդանշան) սպաննելէ ետք Օզիրիսին անոր մարմինը պատառ պատառ ընելով Նեղոս գետին մէջ նետեց, Իսիտան իր վարսերով փակեց աչքերն ու առհասարակ դէմքը եւ յատուկ «Ծիսական ողբով» կրցաւ յարութիւն տալ Օզիրիսին, որովհետեւ անոր վարսերը երկնային կախարդական ուժերով օժտուած էին: Ողբասաց երկարամազ կիները միեւնոյն պատճառով եւ նոյն ծիսակատարութեամբ կը դիմէին Իսիտային, որպէսզի վերակենդանացնէր իրենց ննջեցեալը կամ յաւիտենական կեանք պարգեւէր անոր անդենական կեանքի մէջ: Իսկ Իսիտայի քրմուհիները ոչ միայն երկար մազեր կը պահէին, այլ հարկ եղած պարագային կը հիւսէին կամ որոշ հանգոյցներ կը կազմէին բնութեան ուժերը սանձելու եւ իրենց կամքին ենթարկելու համար:

Մովսէս Ծիրանին Հաթոր դիցուհիի արձանին հետ, Եգիպտոս, Տենտերայի տաճարին մէջ, 1988-ին

Թէեւ Հաթոր դիցուհին եւս ուներ երկար եւ շքեղ մազեր, որոնք ննջեցեալներուն անդենական կեանքի մէջ յաւիտենական կեանք պարգեւելու կախարդական ուժը կը պարունակէին իրենց մէջ, սակայն անոր բնոյթը կը տարբերէր Իսիտայէն: Ան իբրեւ երկնքի եւ արեւու ներկայացուցիչ՝ գեղեցկութեան, զուարճանքի, երաժշտութեան, պարարուեստի, սիրոյ եւ կիրքի դիցուհին էր, սակայն միաժամանակ մեծապէս կը մեծարուէր ու կը պաշտուէր իբրեւ տռփանքի, բեղմնաւորութեան եւ մայրութեան դիցուհի: Անոր գլխաւոր տաճարը յայտնաբերուած է Լուքսոր չհասած Նեղոսի ափին, Տենտերայի մէջ, զոր այցելելու եւ ուսումնասիրելու բախտն ու առիթը ունեցած եմ: Հին եգիպտական արուեստի համեմատաբար լաւ պահպանուած ճարտարապետական գեղեցիկ նմուշներէն մէկն է Տենտերայի սրբազան համալիրը, որ օժտուած էր բեղմնաւորութեան եւ ծննդաբերութեան նուիրուած յատուկ սրահներով: Սիրային եւ սեռային տեսարաններով յարդարուած այս համեմատաբար փոքր սրահները, իրենց հերթին, սրբազան նշանակութիւն ունէին, որովհետեւ երկար վարսերու մասնակցութեամբ սեռային յարաբերութեան եւ սիրոյ ծիսական արարողութիւններ տեղի կ'ունենային այս սրահներէն ներս, որպէսզի հաւատացեալ աղջիկներն ու կիները բեղմնաւորուին եւ կամ յաջող ու հեշտ ծննդաբերութիւն ունենան: Հաթոր դիցուհին բազմիցս քանդակուած է նաեւ իբրեւ սիւներու խոյակ՝ միշտ դէպի մերկ կուրծքերը իջած երկար եւ հիւսուած վարսերով եւ մեծաւ մասամբ էգ առիւծի գլուխով: Անոր խորհրդանշանները, առիւծէն բացի, եղած են նաեւ՝ քոպրա օձը, կովն ու ժանտաթզենին: (Ի դէպ, ժանտաթզենին կամ մոլաթզենին փարաւոնական մշակոյթին մէջ կը յիշուի նաեւ իբրեւ կենաց ծառ): Եւ որովհետեւ Հաթորը՝ իբրեւ երկնքի աստուածութիւն, Հորուս աստուծոյ մայրն էր, ան կը համարուէր նաեւ աստուածային էութեամբ օժտուած փարաւոններու մայրը:

Եւ այսպէս, հին եգիպտական մշակոյթին մէջ վարսերը այնքան շատ մեծարուած էին ու գնահատուած, որ ինը տարբեր գաղափարագիրներ ունէին անոնց տեսակն ու նշանակութիւնը բնութագրելու համար, ինչպէս՝ սիրոյ, տռփանքի, բեղմնաւորութեան, մայրութեան, երկնային ուժի, կախարդանքի, յարութեան, ազնուականութեան եւ պաշտպանողական ուժի...

Երեւան, 2025, աշուն

Երեկոյեան առանձինս հիւսիսային պողոտայէն կը բարձրանայի երթալու համար «Կասկատի» անկիւնը գտնուող «Սորիսօ» սրճարանը: Երբ Ազատութեան հրապարակը մտայ, նշմարեցի, որ խումբ մը պարմանուհիներ, որոնք կը փութային

Առանց մեկնաբանութեան

դէպի օփերայի դարպասը, բոլորն ալ երկարամազ էին եւ ուղխինահոս սանտրուածքով: Անմիջապէս բջիջայինս հանեցի եւ լուսանկարեցի զիրենք: Երբ Թումանեանի յուշարձանի դիմաց հասայ, անոնցմէ երկուքը զատուեցան խումբէն եւ դիմացս կտրեցին: Մէկը ըսաւ.

- Պարո՛ն, դուք հետեւո՞ւմ էք մեզ...

- Ո՛չ, ի՞նչ է պատահել:

- Ես տեսայ, որ դուք մեզ նկարեցիք, ինչո՞ւ էք նկարել մեզ եւ այն էլ գաղտնի եւ մեր ետեւից...

- Ճիշդ է, նկարել եմ, բայց ոչ թէ ձեզ, այլ ձեր երկար վարսերը, որոնք բոլորն էլ երկար են, ուղխինահոս եւ չափազանց գեղեցիկ ու գրաւիչ...

- Ինչո՞ւ համար...

- Ինձ հետաքրքրում են վարսերի գեղագիտական նշանակութիւնն ու անոնց դերը արուեստի եւ առհասարակ կեանքի մէջ: Ես արուեստաբան եմ, այս մասին յօդուած եմ գրելու... ուրախ եմ, որ հայրենիքի նոր սերունդը գիտէ վարսերու արժէքը, եւ ոչ միայն չեն կտրում, այլ յատուկ խնամում են ուղխինահոս սանտրուածքով: Ժամանակին մազ կտրելը նորաձեւութիւն էր, այսօր երկար մազերը նորաձեւութեան մաս են կազմում գրեթէ բոլոր քաղաքակիրթ երկրներում... Ուզո՞ւմ էք ձեր երկուքին էլ առանձին լուսանկարեմ...

ՄՈՎՍԷՍ ԾԻՐԱՆԻ

Շար.ը՝ էջ 6

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ՝ ՊԱՏՄԱԿԱՆԻՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԸ ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՄԷՋ. ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԷՐՆԵՐ

Հայկական դպրոցները արդէն բացին իրենց դռները՝ իրենց հարազատ եւ ապահով երդիքին տակ առնելով հայ աշակերտները: Ազգային վարժարանները իրենց հիմնադրութեան օրէն մինչեւ այսօր լըծուած են հայեցի սերունդներու դաստիարակութեան, մարդն ու հայը միեւնոյն ատեն կոփելու առաքելութեան՝ իբրեւ ապագայի երաշխիք:

Առ այդ, կարեւոր է անդրադառնալ Լիբանանի ազգային դպրոցներուն եւ անոնց առաքելութեան: Ազգային դպրոցը միայն այն վայրը չէ, որուն ծնողները իրենց զաւակները կը վստահին՝ անոնց կըրթական մակարդակը բարձր պահելու եւ գիտելիքներ ջամբելու համար: Անիկա նաեւ այն հաստատութիւնն է, որուն կը վստահին իրենց զաւակներուն հայեցի դաստիարակութիւնը, հայոց լեզուի պահպանումը եւ ազգային ինքնութեան փոխանցումը: Հետեւաբար, ազգային դպրոցին վերադարձը ամէն տարեշրջանի սկիզբ, միայն ուսումնական նոր շրջանի մը սկիզբը չէ, այլ նաեւ մեր ազգային կեանքին շարունակականութեան մասին մտածելու առիթ մըն է:

Ազգային դպրոցը Լիբանանի մէջ Ցեղասպանութեան տարիներէն ետք չէ, որ ծնունդ առած կամ կազմաւորուած է: Անոր արմատները կը հասնին աւելի կանուխ՝ 1902 թուական, երբ Պէյրութի Զոքաք Պլաթ շրջանին մէջ, Սուրբ Նշան եկեղեցւոյ յարկին տակ սկսաւ գործել Ազգային Սուրբ Նշան վարժարանը: Վարժարանը իր գործունէութիւնը սկսաւ մանկապարտէզի 30 սանուկներով եւ նա-

խակրթարանի 12 աշակերտներով: Ան գործեց մինչեւ 1915 թուական, երբ Համաշխարհային Ա. պատերազմին ընթացքին Օսմանեան կայսրութեան իշխանութիւնները գրաւեցին Սուրբ Նշան եկեղեցին եւ աւերակներու վերածեցին զայն, ինչ որ ինքնաբերաբար պատճառ դարձաւ վարժարանի գործունէութեան դադրեցումին:

Պատերազմէն ետք Սահակ Բ. Խապայեան կաթողիկոս դիմեց Գերագոյն յանձնակատար Ժորժ Փիքոյին՝ խնդրելով արտօնել Սուրբ Նշան եկեղեցւոյ վերականգնումը: Ստացուած արտօնութենէն եւ ազգային նուիրատուութիւններու շնորհիւ՝ 1919 թուականին վերակառուցուեցան Սուրբ Նշան եկեղեցին եւ վարժարանը:

1915-ի աղէտալի օրերէն ետք եւ յատկապէս 1921-ի վերջերուն Կիլիկիայէն Լիբանան հայ գաղթականներու մեծ ներհոսը նոր փուլ մը բացաւ լիբանանահայ համայնքի կազմաւորման պատմութեան մէջ: Հազարաւոր հայեր հաստատուեցան գաղթակայաններու մէջ, ապրեցան վրաններու տակ եւ, հակառակ ծանր պայմաններուն, կառուցեցին թիթեղաշէն եկեղեցիներ եւ ազգային վարժարաններ՝ գիտակցելով, որ կրօնն ու կրթութիւնը համայնքի գոյատեւման եւ

ազգային ինքնութեան պահպանման հիմնական միջոցներն էին: Այս դպրոցները, հակառակ իրենց համեստ պայմաններուն, նախնական կրթութիւն կը տրամադրէին՝ յատկապէս կարեւորութիւն տալով հայոց լեզուի, Հայոց պատմութեան եւ ազգային ինքնութեան պահպանման:

Այս գործընթացը շարունակուեցաւ նաեւ այն ժամանակ, երբ գաղթականները սկսան հաստատուիլ Լիբանանի տարբեր շրջաններուն մէջ: Անոնք իրենց նոր բնակավայրերուն մէջ հիմնեցին հայ առաքելական եկեղեցիներ եւ անոնց կից՝ ազգային վարժարաններ: Ժամանակի ընթացքին այդ փոքրիկ ու համեստ դպրոցները աստիճանաբար վերածուեցան կազմակերպուած կրթական հաստատութիւններու:

Այս երեւոյթը յստակօրէն նկատելի դարձաւ նաեւ Լիբանանի տարբեր շրջաններու մէջ հիմնուած ազգային վարժարաններու թիւի աստիճանական աճով: Օրինակ՝ Ազգային Կիւլապի Կիւլպէնկեան վարժարանը հիմնուեցաւ 1921 թուականին Ճիւնիի մէջ, Ազգային Պալըքլեան վարժարանը՝ 1924-ին Զահլէի մէջ, Ազգային Յակոբեան վարժարանը՝ 1925-ին Սայտայի մէջ, Ազգային Հայկազեան վարժարանը՝ 1927-ին Մսայթպէի մէջ, Ազգային Արամեան վարժարանը՝ 1935-ին Սին Էլ Ֆիլի մէջ, իսկ Ազգային Խրիմեան վարժարանը՝ 1935-ին Պիքֆայայի մէջ:

Այս օրինակները կը վկայեն, որ ազգային կրթութիւնը աստիճանաբար տարածուեցաւ Պէյրութէն դուրս՝ հասնելով Լիբանանի տարբեր շրջաններ: Նման դպրոցներու հիմնադրութիւնը կը շարունակուի յաջորդ տասնամեակներուն ալ, եւ 1920-1975 թուականներուն Լիբանանի մէջ հիմնուած ազգային վարժարաններու թիւը կը հասնի շուրջ երեսունի: Անոնք, իւրաքանչիւրը իր շրջանին մէջ, դարձան հայ համայնքներու կրթական եւ ազգային կեանքի կարեւոր կեդրոններ:

Յատկանշական է նաեւ, որ Լիբանանի մէջ հիմնուած ազգային վարժարաններէն ոմանք իրենց անուններով կը պահպանէին Կիլիկիոյ մէջ գոյութիւն ունեցած կրթական հաստատութիւններու յիշատակը: Այսպիսով, նորաստեղծ վարժարանները միայն նոր միջավայրի մէջ հիմնուած դպրոցներ չէին, այլ նաեւ իրենց հետ կը տեղափոխէին Կիլիկիոյ կրթական ժառանգութիւնը: Օրինակ՝ Նոր Ատանա թաղամասի բնակիչները 1931-ին հիմնեցին Ազգային Աբգարեան վարժարանը՝ իրենց ծննդավայրի Աբգարեան վարժարանի յիշատակը յաւերժացնելու համար:

Սակայն դպրոցներու թիւի աճը իրեն հետ բերաւ նաեւ կրթական գործունէութիւնը աւելի կազմակերպելու անհրաժեշտութիւնը: Տարբեր շրջաններու մէջ գործող վարժարաններու համար անհրաժեշտ էր ունենալ՝ ընդհանուր ուսումնական ուղղութիւն, համապատասխան դասագիրքեր, միասնական ծրագիրներ եւ քննութիւններ: Այս պայմաններուն մէջ աւելի կարեւոր դարձաւ Ազգային առաջնորդարանի եւ Ուսումնական խորհուրդի դերը, որուն միջոցով ազգային վարժարաններու կրթական գործունէութիւնը սկսաւ ստանալ աւելի կազմակերպուած բնոյթ:

Ազգային վարժարաններու գործունէութեան կազմակերպումն ու անհրաժեշտութիւնն իսկ նոր երեւոյթ մը չէր: 1863 թուականին Կոստանդնուպոլսոյ մէջ հաստատուած Հայոց ազգային սահմանադրութիւնը կրթական հարցերը կազմակերպելու համար նախատեսեց Ազգային ուսումնական խորհուրդի ստեղծման գաղափարը: Սահմանադրութեան 45-րդ յօդուածը կը սահմանէր Ուսումնական խորհուրդի ստեղծումն ու պարտականութիւնները՝ զայն դարձնելով ազգային կրթութեան կազմակերպման եւ վերահսկողութեան հիմնական մարմիններէն մէկը:

Լիբանանի Ազգային առաջնորդարանի գործունէութիւնն ալ կազմակերպուեցաւ Ազգային սահմանադրութեան սկզբունքներուն հիման վրայ, որոնց մէջ կրթական գործին կարեւոր տեղ կը տրուէր: Լիբանանի Ազգային առաջնորդարանի ներքին կանոնագրութեան 36-րդ յօդուածը կը սահմանէ, որ Ուսումնական խորհուրդը կը ստանձնէ ազգային վարժարաններու կառավարումը, անոնց կազմակերպման եւ զարգացման վերահսկողութիւնը, նաեւ կը մշակէ կրթական եւ ուսումնական ծրագիրները՝ հիմնուելով պետութեան պաշտօնական ուսումնական ծրագիրին եւ հայ ազգային դաստիարակութեան պահանջներուն վրայ՝ խորհրդակցելով ազգային վարժարաններու տնօրէններուն եւ կրթական մարզի այլ պատասխանատուներուն հետ:

Ժամանակի ընթացքին ազգային վարժարաններու կրթական գործունէութիւնը աւելի կազմակերպուած դարձնելու անհրաժեշտութիւնը մղեց նաեւ միասնական ուսումնական ծրագրի մը մշակման, եւ այսպէս, 1961 թուականին Ուսումնական խորհուրդը մշակեց հայ ազգային վարժարաններու միասնական ծրագիր մը, որ վաւերացուեցաւ առաջնորդարանի Ներկայացուցչական ժողովին կողմէ՝ 1961 թուականի ապրիլ 26-ին գումարուած անոր եօթներորդ նիստին ընթացքին:

Այս զարգացումներով այսօր ազգային դպրոցը այլեւս այն փոքրիկ եւ համեստ կրթօճախը չէ, որ կը գործէր գաղթականներու համեստ պայմաններուն մէջ, եւ որուն առաջին նպատակը հայ մանուկին հայերէն գրել-կարդալ սորվեցնելն ու ազգային պատմութեան ծանօթացնելն էր: Ան աստիճանաբար դարձաւ ըլլալէ միայն հայոց լեզուի եւ պատմութիւն փոխանցող հաստատութիւն մը եւ վերածուեցաւ կրթական, մշակութային ու ազգային կեանքի ամբողջական կեդրոնի: Սակայն անոր առջեւ կը մնայ նոյն հիմնական հարցը՝ ինչպէ՞ս կրթել հայ մանուկը՝ միաժամանակ զինք պատրաստելով թէ՛ լիբանանեան հասարակութեան եւ թէ՛ աւելի լայն աշխարհի մը համար:

Սակայն հակառակ բոլոր ազգային վարժարաններու արդիականացման ճիգերուն՝ այսօր ազգային դպրոցը կը դիմագրաւէ մարտահրաւէրներ ու հարցեր, որոնք բազմաթիւ են, որոնցմէ՝ արտագաղթը, տնտեսական տագնապը, հայոց լեզուի գործածութեան նուազումը, ինչպէս նաեւ՝ հայոց լեզուի եւ Հայոց պատմութեան հանդէպ հետաքրքրութեան նահանջն ու հայ ծնողին դերը: Այս բոլոր պատճառները իրենց ազդեցութիւնը ունեցած են նաեւ ազգային վարժարաններու աշակերտութեան թիւի նուազման վրայ:

Ուրեմն այսօր կարեւոր է հարցնել ազգային դպրոցին մէջ ինչպէ՞ս կարելի է ժամանակակից կրթութիւնը դարձնել նաեւ հայեցի կրթութիւն:

Անշուշտ ան պէտք չէ ընտրութիւն կատարէ աւանդութեան եւ արդիականութեան միջեւ: Անոր ուժը կը հիմնուի այս երկուքը իրարու միացնելու կարողութեան մէջ՝ պահպանելու այն, ինչ անհրաժեշտ է, եւ՝ նորոգելու այն, ինչ որ ժամանակի փոփոխութիւններուն կարիքը ունի: Ազգային դպրոցը միայն իր անցեալը պահպանելով չի կրնար իր առաքելութիւնը ամբողջացնել. ան պէտք է նաեւ պատրաստ ըլլայ ապագային՝ հայ մանուկին փոխանցելով ոչ միայն իր լեզուն ու պատմութիւնը, այլ նաեւ՝ այն գիտելիքներն ու հմտութիւնները, որոնք անհրաժեշտ են ժամանակակից աշխարհին մէջ լիարժէք կերպով ապրելու եւ գործելու համար:

Այս իմաստով, ազգային դպրոցի ապագան միայն կրթական հարց մը չէ, այլ նաեւ լիբանանահայ համայնքի ապագային վերաբերող հարց է, որովհետեւ դպրոցը այն վայրն է, ուր նոր սերունդը ոչ միայն գիտելիք կը ստանայ, այլ նաեւ կը ծանօթանայ իր լեզուին, պատմութեան եւ մշակոյթին՝ միաժամանակ պատրաստուելով իր տեղը գտնելու լիբանանեան եւ համաշխարհային իրականութեան մէջ: Ուստի ազգային դպրոցը պահպանելը չի նշանակեր միայն անցեալը պահպանել, կը նշանակէ նաեւ ապագայ մը կերտել:

ՅԱՍՄԻԿ-ՆԱՆԱՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

(Շար. 1)

Աղբիւր՝ Հայ առաքելական եկեղեցւոյ Լիբանանի առաջնորդարանի արխիւ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱՏՈՒԱՄԻՋՈՑՆԵՐ Կ'ԱՐՁԱԳԱՆԳԵՆ ՍՓԻՒՌՔ-ՓԱՇԻՆԵԱՆ ՀԱԿԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՅՕԴՈՒԱԾԻՍ

Տարիներու ընթացքին ես յաճախ ականատես եղած եմ, թէ ինչպէ՛ս հայկական հարցերու վերաբերող իմ շաբաթական վերլուծումներս վերահրատարակուած են ազրպէյճանական եւ թրքական լրատուամիջոցներու կողմէ, կամ անոնք հակադարձած են գրածներուս:

Այնուամենայնիւ, նախորդ շաբաթ տեղի ունեցածը արտասովոր էր: Թրքական եւ ազրպէյճանական երեք լրատուամիջոցներ հակադարձեցին իմ՝ «Թրքական հետազօտական կեդրոնը բազմիցս գովաբանած է Փաշինեանը եւ քննադատած՝ սփիւռքը» խորագրեալ յօդուածիս:

Ամէնէն անհեթեթ յօդուածը, որուն հեղինակն էր Ուլաշ Ֆաքիրը, հրապարակուեցաւ թրքական ազգայնական ODATV առցանց լրատուամիջոցին մէջ: Անիկա կը կրէ հետեւեալ խորագիրը. «Անոնց անունները ցանկագրուած է մէկ առ մէկ. չորս թուրք կիներ թիրախաւորուած են հայերու կողմէ»: Միայն խորագիրին մէջ արդէն կան երկու լուրջ սխալներ.

1.- Անոնք չէին թիրախաւորուած «հայերու կողմէ», այլ հայու մը՝ ճշգրիտ իմ կողմէս:

2.- Ես ոչ մէկ «թուրք կին» թիրախաւորած եմ: Ես պարզապէս արձագանգած եմ չորս թուրք վերլուծաբաններու յօդուածներուն եւ նոյնիսկ չէի գիտեր՝ անոնք կի՞ն էին, թէ՞ տղամարդ: Իմ գրածս քաղաքական բնոյթ ունէր եւ սեռային հարցի մասին չէր:

ODATV-ն կը սխալի ու կը յիշատակէ «Միացեալ Նահանգներու սփիւռքեան մամուլին կողմէ (Այգիւն) Աթարի յօդուածին լայնածաւալ լուսաբանումը»: Նման բան չկար. արձագանգը մէկ էր՝ իմս: ODATV-ն բացայայտած էր, որ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանը 2021 թուականի փետրուարին Աթարը նշանակած է իր «Անվտանգութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան խորհուրդ»-ին մէջ: Աթարի պետական պաշտօնը ցոյց կու տայ, որ ան չի կրնար նկատուիլ հայ-թրքական հարցերու անաչառ վերլուծաբան:

ODATV-ը շարունակեց ներկայացնել միւս երեք թուրք կիները, գորս, ըստ լրատուամիջոցին, ես «թիրախաւորած եմ»: Չորս կիներն ալ բարձրագոյն կըրթութեան տէր են, սակայն այդ չի նշանակեր, որ անոնք անաչառ են հայկական հարցերու վերլուծումին մէջ:

Իմ յօդուածիս երկրորդ հակադարձողը եղաւ Ապուլֆազ Պապազատէն, որուն յօդուածը հրապարակուած է ազրպէյճանական NEWS.AZ կայքին մէջ: «Ինչո՞ւ Պաքուի եւ Անգարայի գովասանքը մտահոգութիւն կը պատճառէ հայկական սփիւռքին» խորագիրով գրութեան հեղինակը կը ներկայացուի իբրեւ «գիտնական, ճափոնագիտութեան մասնագէտ եւ քաղաքական վերլուծաբան»: Տարօրինակ է, որ «ճափոնագէտը» կը գրէ հայկական հարցի մասին: Պապազատէի յօդուածին մեծ մասը բառացիօրէն արտագրուած է ODATV-ի յօդուածէն՝ առանց աղբիւրի որեւէ յղումի: Ասիկա գրագողութիւն է, այսպէս կոչուած, «գիտնականին» կողմէ:

Այնուամենայնիւ, ես գոհ եմ, որ Պապազատէն գովաբանած է իմ յօդուածիս որոշ հատուածները.

«Սասունեան արժանի է գնահատանքի՝ բացայայտելուն համար իրական հակասութիւն մը, որ դժուար է անտեսել: Վարչապետը կը պահանջէ, որ սփիւռքը չմիջամտէ Հայաստանի ներքին գործերուն, մինչդեռ հաճոյքով կ'ընդունի անոր դրամները՝ բարեգործական նախաձեռնութիւններու համար: Անոր քննադատութիւնը՝ Փաշինեանի «Համահայկական ուսանողական միութեան» (All-ASA) ուսանողներուն, եւ ոչ թէ աւելի լայն հայկական համայնքին հետ հանդիպելու վերաբերեալ, կը հետեւի նոյն տրամաբանութեան. ներգրաւուածութիւնը ընտրովի է եւ ոչ թէ կառուցային: Ասիկա Հայաստանի կառավարութեան հասցէին օրինական քննադատութիւն է՝ ուղղուած Երեւանին, եւ ոչ թէ՝ Անգարային»:

Իր յօդուածին վերջաւորութեան Պապազատէն քանի մը դրական առաջարկներ ըրած է Հայաստանի, սփիւռքի, Ազրպէյճանի եւ Թուրքիոյ յարաբերութիւններու վերաբերեալ.

«Առաջին եզրակացութիւնը կը վերաբերի մարտավարութեան: Կարգաւորման աջակցելու ամէնէն արդիւնաւէտ ուղին զսպուածութիւնն ու յստակ գործողութիւններն են: Անգարայի կամ Պաքուի մէջ գրուած իւրաքանչիւր խանդավառ պարբերութիւն կրնայ մէջբերում դառնալ Լոս Անճելըսի մէջ: Ասիկա լռութեան կոչ չէ, այլ բառերը աւելի ուշադիր ընտրելու եւ զանոնք շօշափելի քայլերով ամրապնդելու յորդոր՝ սահմաններու բացում, փոխադրամիջոցային ծրագիրներու զարգացում, առեւտուրի ընդլայնում եւ մարդասիրական կապերու ամրապնդում»:

«Երկրորդ եզրակացութիւնը ռազմավարական է: Կարգաւորման գործընթացի հիմնական ճակատը կը գտնուի ինքնին հայաստանեան քաղաքականութեան մէջ՝ պետութեան եւ սփիւռքի, յիշողութեան եւ գործնապաշտութեան միջեւ: Միայն հայերը կրնան լուծել այդ վէճը: Հայաստանի դրացիները կրնան կանխատեսելիութիւն առաջարկել եւ սպասել, որ Երեւանը փոխըմբռնման գայ իր իսկ հասարակութեան հետ»:

«Երրորդ եզրակացութիւնը ամէնէն կարեւորն է բոլոր կողմերուն համար. եթէ Երեւանը չկարենայ ստեղծել այնպիսի կառոյց մը, որուն միջոցով սփիւռքը պիտի կարենայ ազդել որոշումներու վրայ՝ առանց զանոնք արգելափակելու, ապա արմատական ձայները ձեռք պիտի բերեն ազգի պաշտպանի դերի մենաշնորհը: Խաղաղութիւնը չի պահանջեր յաղթել սփիւռքին, այլ կը պահանջէ սփիւռքի համարկում նոր իրականութեան մէջ: Թուրքիան եւ Ազրպէյճանը կրնան նպաստել այդ գործընթացին մէկ կարեւոր ձեւով՝ խուսափելով այնպիսի գործողութիւններէ կամ հռետորաբանութենէ, որոնք թոյլ կու տան

ՅԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՆՇԵՑ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

կը հիմնուի ո՛չ միայն անցեալին, այլ նաեւ հաւատքի, համայնքի, ամբողջ կեանքի ընթացքին ուսումի եւ մարդկութեան ծառայութեան նկատմամբ անոր յանձնառութեան վրայ: Ան ընդգծեց, որ կրթութիւնը պէտք է դուրս գայ մասնագիտական պատրաստութեան սահմաններէն եւ նպաստէ՝ անձնական աճին, ուղղամտութեան եւ ընկերութեան դրական ներդրում բերելու յանձնառութեան զարգացման:

Անդրադառնալով Լիբանանի դիմագրաւած մարտահրաւէրներուն՝ Հայկազեան համալսարանի նախագահը լուսարձակի տակ առաւ ժողովուրդին տոկունութիւնն ու գոյատեւելու կամքը, եւ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց համալսարանական համայնքին ու անոր աջակցողներուն՝ նշելով, որ Հայկազեան համալսարանը կը թեւակոխէ իր գոյութեան 71-րդ տարին:

Տօնակատարութիւնը նաեւ առիթ հանդիսացաւ համալսարանի ներկայ առաքելութիւնը կապելու իր հիմնադիրներուն տեսլականին հետ: Ուսանող Էնտրու Գումփաճեանի դաշնամուրային նախանուագէն եւ համալսարանի հոգեւոր տեսուչ վեր. Ուիլպերթ Վան Սաանէի կատարած աղօթքէն ետք, ներկաները դիտեցին վաւերագրական ժապաւէն մը, որ կը ներկայացնէր Հայկազեան համալսարանի հիմնադրութիւնը եւ հիմնադիրներուն նախաձեռնութիւնները:

ՍԿՍԻՆՔ ՀԻՆ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ...

Շարունակուած 4-րդ էջէն

Մինչ երկրորդը կ’ուզէր զրոյցը շարունակել եւ բան մը պիտի ըսէր, միւսը թեւանցուկ ըրաւ զինք, ու հեռացան: Երբ տեղ հասայ, հոն ինծի կը սպասէին՝ Հենրիկ Էդոյեանը, Էդուարդ Միլիտոնեանը, Աւիկ Իսահակեանն ու Գագիկ Բաղդասարեանը: Հազիւ տեղաւորուած, երբ սկսայ ճանապարհին հանդիպած երկարամազ աղջիկներու պատմութիւնը պատմել իրենց, յանկարծ երեք գեղեցկուհիներ տեղ գրաւեցին ճիշդ մեր քովի սեղանը: Նախ Հենրիկը նշմարեց զիրենք ու ըսաւ.

- Մովսէ՛ս, սրանք էլ երկարամազ են եւ գեղեցիկ, չե՞ս ուզում սրանց էլ լուսանկարել:

- Կ’ուզենայի, սակայն թոյլ կը տա՞ն...

Պատասխանի փոխարէն՝ ան սկսաւ զրուցել իրենց հետ եւ պարզուեցաւ, որ մայր մը իր դուստրներուն հետն է, եւ ի վերջոյ համաձայնեցան, որ լուսանկարեմ զիրենք...

Գեղեցիկի հանդէպ ակնածանք եւ տկարութիւն ունեցող իմ ընթերցող,

Նկարելէ ետք այդ երկարամազ գեղեցկուհիները, սկսանք զրուցել անոնց հետ, եւ վկայեցին, որ իրենց շրջապատին մէջ գրեթէ բոլորն ալ երկարամազ են եւ սիրով ու հաճոյքով ժամանակ կը տրամադրեն իրենց ծամերը խնամելու եւ յարդարելու, որովհետեւ գիտեն անոնց դերն ու նշանակութիւնը թէ՛ ներքին եւ թէ՛ արտաքին կանացի գեղեցկութեան առումներով:

Այնուհետեւ մեր զրոյցը ընթացաւ կիներու երկար վարսերու շուրջ, եւ պարզուեցաւ, որ ոչ միայն աշակերտներն ու ուսանողուհիները իրենց մազերը կ’երկնցնէին ու կը խնամէին, այլեւ ժամանակակից հայ դերասանուհիներ, երգչուհիներ, պարուհիներ, բանաստեղծուհիներ, լրագրողներ, արուեստաբաններ թէ այլ տեսակի արուեստագէտներ կամ կին մտաւորականներ՝ գրեթէ բոլորն ալ ունեցած են եւ ունին խնամուած ու երկար վարսեր: Թէեւ օրինակները շա՛տ շատ են, սակայն անոնցմէ միայն մաս մը կրնանք հրատարակել այս առիթով:

Աստղիկ իր դուստրերուն՝ Ժիւլիեթի եւ Նեկտարի հետ

Եկէք, այսօր այսքանով բաւարարուինք՝ միաժամանակ խոստանալով շարունակել այս թեման եւ խօսիլ երկար վարսերու գեղագիտական արժէքի մասին՝ ըլլայ հին ու նոր թէ՛ միջազգային, թէ՛ հայ կերպարուեստի ու գրականութեան մէջ:

Այնճար, 2026, հոկտ.

ԹՐՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԱԿԱՆ ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

խաղաղութեան օրակարգը վերածելու զէնքի՝ ընդդէմ կարգաւորման»:

«Սասունեանի յօդուածը գրուած է դժգոհութեան զգացումով, եւ այդ դըժգոհութիւնը կը կրէ քաղաքական իմաստ: Ասիկա ազդանշան մըն է, որ հայկական աշխարհի մէկ մասը ինքզինք դուրս կը զգայ այս քննարկումէն: Այդ ազդանշանը անտեսելը կրնայ սուղ արժել: Անոր ականջ տալը եւ գործողութիւններով եւ ոչ թէ գովասանքով պատասխանելը կրնայ խաղաղութիւնը դնել շատ աւելի ամուր հիմքերու վրայ»:

Երրորդ հակադարձող յօդուածը, որուն հեղինակն է Այգիւն Աթարը, կը կրէ «Հայկական սփիւռքի իրական մարտահրաւէրը Թուրքիան չէ, այլ՝ փոփոխուող աշխարհաքաղաքական իրականութիւնը. պատասխան Յարութ Սասունեանին. Սփիւռքը, պետական ինքնիշխանութիւնը եւ խաղաղութեան ապագան Հարաւային Կովկասի մէջ» խորագիրը: Յօդուածը հրապարակած է Անգարայի Եւրասիական հետազօտութիւններու կեդրոնը:

Ժամանակալիօրէն թուրք վերլուծաբան Աթարը շատ աւելի դրական տրամադրուածութիւն ունի սփիւռքի նկատմամբ, քան՝ Փաշինեանը.

«Հայկական սփիւռքը ունի խորապէս արմատաւորուած պատմական գիտակցութիւն, կազմակերպչական լայն ցանցեր եւ զգալի քաղաքական ազդեցութիւն շարք մը երկիրներու մէջ: Կարելի չէ անտեսել անոր դերը հայկական մշակութային ինքնութեան պահպանման եւ միջազգային ասպարէզին մէջ հայկական շահերու յառաջմղման մէջ: Մասնաւորաբար Միացեալ Նահանգներու եւ Ֆրանսայի մէջ գործող սփիւռքեան կազմակերպութիւնները երկար ժամանակ ազդեցութիւն ունեցած են Հայաստանին առնչուող միջազգային քննարկումներուն վրայ»:

Աթար ընդունած է, որ՝ «Լոս Անճելըսի, Փարիզի կամ այլուր ապրող հայը լիովին իրաւասու է հետապնդելու պատմական կամ քաղաքական պահանջներ»: Ասիկա ճիշդ այն է, զոր ես ըրած եմ՝ ոչ թէ իբրեւ Հայաստանի կառավարութեան ներկայացուցիչ, այլ՝ իբրեւ սփիւռքահայ:

Այդուհանդերձ, Աթար իր վերլուծութենէն դուրս ձգած է երկու կարեւոր կէտ. նախ՝ խօսքը կը վերաբերի ոչ թէ «Լոս Անճելըսի մէջ ապրող հայու մը», այլ՝ աշխարհասփիւռ միլիոնաւոր հայերու: Երկրորդ՝ ասիկա պարզապէս սփիւռքի եւ Հայաստանի Հանրապետութեան հակադրութիւնը չէ, այլ նաեւ դիրքորոշումը՝ բազմաթիւ այն հայերու, որոնք կ’ապրին Հայաստանի մէջ եւ կտրուկ դէմ են Փաշինեանի գիջումներուն:

Եզրափակելով՝ աշխարհասփիւռ հայութիւնը պէտք է գիտակցի, որ օտար վերլուծաբաններն ու անոնց կառավարութիւնները ուշադիր կը հետեւին հայերու կարծիքներուն ու յայտարարութիւններուն՝ թէ՛ Հայաստանի մէջ, թէ՛ անոր սահմաններէն դուրս:

Ազրպէյճանն ու Թուրքիան պէտք է գիտակցին, որ Փաշինեանի այսօրեան բոլոր գիջումները պիտի մերժուին իշխանութենէն հեռանալէն ետք: Հետեւաբար անոնք պէտք է հասկնան, որ այս ժամանակաւոր գիջումները շուտով պիտի չեղարկուին:

www.TheCaliforniaCourier.com

ՕՐԱՏԵՏՐ

2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

- 1829.- Ծնունդ գրագէտ եւ բանաստեղծ Միքայէլ Նալբանդեանի, Նոր Նախիջեւանի մէջ: «Մեր հայրենիք» քայլերգին հեղինակն է: Մահացած է 1866-ին, Կամշիհի մէջ, ուր աքսորուած էր ռուսական կառավարութեան կողմէ:
- 1870.- Ծնունդ երգիծաբան Մուշեղ Բագրատունիի, Արագածոտնի Կարբի գիւղը: Մահացած է 1945-ին, Երեւան:
- 1907.- Ծնունդ նկարչուհի Մարիամ Ասլամազեանի, Կարսի Բաշ Շորագեալ գիւղին մէջ: Մահացած է 2006-ին, Մոսկուա:
- 1914.- Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ Ռուսիա պատերազմ յայտարարեց Օսմանեան կայսրութեան դէմ: Տարտանէլի Նեղուցը փակուեցաւ:
- 1915.- Ծնունդ երգչուհի եւ երգահան Քէյ Արմէնի (Արմենուհի Մանուկեան), Շիքակոյի մէջ: Մահացած է 2011-ին, Նիւ Եորք:
- 1993.- Նահատակութիւն Արցախեան ազատամարտի մասնակից Սարմէն Ալավերդեանի, Առաջաձորի մէջ: Ծնած էր 1964-ին, Առաջաձոր:
- 2019.- Մահ բանաստեղծ Ժաք Յակոբեանի, Լոս Անճելըսի մէջ: Ծնած էր 1917-ին, Երուսաղէմ:

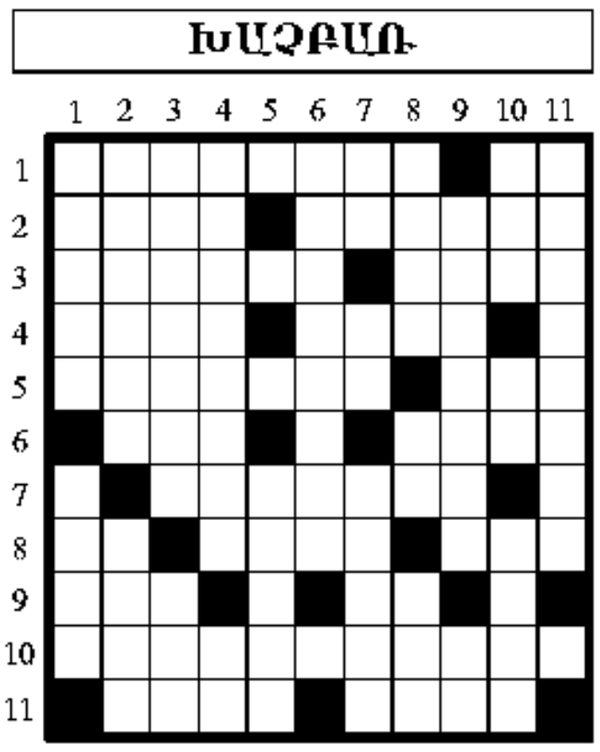
ԱՅՍՕՐ «ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ»-ԷՆ
Radio Voice of Van - Վանայ Ձայն FM: 94.7 եւ 95 MHz

7.00- Քայլերգներ
7.03- Առաւօտ լուսոյ / Բարի լոյս
7.15- Հանդարտ երգեր
7.30- «Երկու բարեւ»
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
9.00- «Երկու բարեւ»
10.00- Զուգերգներ
10.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (ուղիղ՝ դիմատետրով)
10.45- Լիբանանահայ երգիչներու կատարումներ
11.00- «Յաւելուած» (Թորգոմին հետ)
11.20- Արդի մշակումով ժողովրդային երգեր
12.00- «Հայեացքն Արցախին» **(տեսանիւթ՝ դիմատետր)**
12.30- Սփիւռքահայ երգիչներու կատարումներ
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
2.00- «Յիշատակելիները» (Յակոբ Աստարճեան)
2.05- Յեղափոխական երգեր
3.00- «Քըլ եոմ պիոյմու» **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
4.00- «Գրքիս հետ» (Իրմա Տէտէեանի արխիւէն)
4.20- Ժողովրդային երգեր
5.00- «Վանայ Ձայն»-ը երեկոյեան
5.05- Հայրենի խումբերու կատարումներ
5.30- «Շողարձակ» (Շողիկ Թորոսեանի հետ)
6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
6.50- Խանդավառ երգեր
8.00- Օրուան երգիչ (Շաքէ Պաղտասարեան)
8.30- Հայրենի սիրուած երգիչներու կատարումներ
9.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
9.45- Եղանակներ
10.00- «Ոսկի աքաղաղ» (Գ. հաղորդում)
10.30- Սփիւռքահայ երգիչներու կատարումներ
11.00- Իտալական երեկոյ
12.00- «Յիշատակելիները» / Յեղափոխական երգեր
2.00- Էսդրատային երգեր
3.00- Կրկնութիւններ
5.00- Հայերէն այլազան երգեր
6.00- Հանդարտ երաժշտութիւն

Ձեր մատուն ընկերակիցը Radio Voice of Van:Live
DOWNLOAD Google Play App Store

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Կոկորդաբան, պոռոտախօս - Ցուցական ածական:
2. Ճարակատեղի - Հայաստանի գետերէն:
3. Ծածկոյթ - Օտար արբունի:
4. Առատ հաւկիթ հայթայթող (հաւ) - Զգեստ՛ր:
5. Առաջնորդ - Վէճ, կռիւ:
6. Շանի - Հինաւուրց սիրոյ աստուածը:
7. Ըսածին վրայ չափէն աւելի պնդիր:
8. Ժամանում - Սիպերիոյ գետերէն - Խօսք:
9. «Գեղեցիկ» նահապետը - Ձայնանիշ:
10. Գորով, գութ-գութ բառնք:
11. Հարեւանցի կար - Գոլոմպոսի նաւապետութեան երեք նաւերէն մէկը:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. Երկարաձիգ (խօսք) - Քաջահաւ:
2. Հովուել - Սուեդական Ջօրեանի երկրէն:
3. Մերձակայ - Անցած:
4. Քաղաքային բարեփառութեան պաշտօնատար - Տառի մը անունը:
5. Մակարդ, թթխմոր:
6. Պրկոց, գելարան:
7. Յաւելում - Տարածքի միաւոր - Եղեւնացուպ:
8. Թաղիք - Այբուբենէն - Եւրոպական ինքնաշարժներու վաճառանիշ մը:
9. Ամերիկեան ջրվէժ - Անձնական դերանուն:
10. Բուսական հանածոյ խեժ - Տարի - Սուրիական լրատու գործակալութիւն:
11. Վիրաւորանք, նախատինք:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

ՍՈՒԴՈՔՈՒ

						4		1
9	6		3		5			
	3			4				6
		2			6			4
		7						
			8			2		5
	8						5	
	9	1		2	3			
			4			9	7	

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած զեւազանցը բաղկացած է իրարազանչիւրը 9 քառակուսի պարունակող 9 բաժիններէ (3x3): Քառատուփի սկզբունքին կիրառումով իրարազանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը գետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իրարազանչիւր շարք, ուղղահայեաց իրարազանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներուն իրարազանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իրարազանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պարագայի արտօնուած է թուանշան մը կրկնել մրեւոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժիններուն մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ գետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱՌ

ՍՈՒԴՈՔՈՒ

6	8	4	9	7	1	5	2	3
1	5	9	2	4	3	7	8	6
7	3	2	5	8	6	1	4	9
2	6	5	3	9	7	8	1	4
8	7	1	6	2	4	9	3	5
4	9	3	8	1	5	6	7	2
9	1	7	4	6	2	3	5	8
5	2	8	1	3	9	4	6	7
3	4	6	7	5	8	2	9	1

ՊԱՍՔԵԹՊՈԼ

ՍԱՆԹՐԱԼ - ՀՄԸՄ՝ 90-75

Ուրբաթ գիշեր ՀՄԸՄ-ի տղոց պասքեթպոլի խումբը Ճիւնիի Սանթրալի դաշտին վրայ տարեշրջանի իր 2-րդ մրցումը կատարեց: Մրցումը վերջ գտաւ ի նպաստ Սանթրալի՝ 90-75 արդիւնքով:

Առաջին երկու մասերուն աւելի լաւ խաղալէ ետք, ՀՄԸՄ 3-րդ մասի 2-րդ վայրկեանին 13 կէտերու առաւելութիւն ունէր, բայց ի վերջոյ պարտուեցաւ 90-75 արդիւնքով:

Չորեքշաբթի 4 նոյեմբերին, երեկոյեան ժամը 21:45-ին, ՀՄԸՄ պիտի կատարէ իր 3-րդ մրցումը՝ Ղազիրի մէջ, փոխադարձ Սաժեսի դէմ:

ՔԱՐԱԹԷ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ 4 ՄԵՏԱԼ ԿԸ ՆՈՒԱՃԷ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Եգիպտոսի մայրաքաղաք Գահիրէի մէջ տեղի ունեցած աւանդական քարաթէի աշխարհի ախոյեանութեան մրցումներուն, Հայաստանի հաւաքականի մարզիկները կը շարունակեն մետալներ նուաճել:

Արթուր Ոսկանեան, Յովհաննէս Յակոբեան եւ Էրիք Յովսէփեան պրոնզ մետալներ շահեցան խմբային Քաթա մրցումներուն:

Արթուր Թունեան խմբային Քաթա մրցումներուն 2-րդ դիրքը գրաւեց՝ արծաթէ մետալակիր դառնալով:

Նշենք, որ Էրիք Յովսէփեան անհատական Քաթա մրցումներուն ալ պրոնզէ մետալ կրցած էր շահիլ:

«ԷՆ. ՊԷ. ԷՅ.»

- ՄԵՖԻՍ ԻՐ 6-ՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԿԵՐՏԵՑ - ՌՈՔԵԹՑ - ԹԱՆՏԸՐ՝ 119-98

«Էն. Պի. Էյ.»-ի մրցումները շարունակուեցան շաբաթավերջին, եւ այժմ միակ անյաղթ խումբը եղաւ Մեմֆիս Կրիզլիզ, որ 136-105 արդիւնքով յաղթեց Սաքրամենթօ Քինկզին: Ասիկա Քրանկզի 6-րդ յաջորդական պարտութիւնն էր, եւ ան Պրուքլին Նեթցի կողքին միակ խումբն է, որ որեւէ յաղթանակ չէ կերտած այս տարեշրջանին:

Քամերուն Պազլտ 27 կէտ եւ 9 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Կրիզլիզի:

Հետաքրքրական մրցումի մը ընթացքին, Հիուսթըն Ռոքեթց իր 7-րդ մրցումին 6-րդ յաղթանակը կերտեց՝ 119-98 արդիւնքով յաղթելով Օքլահոմա Սիթի Թանտըրին: Ճապար Սմիթ 30 կէտ եւ 9 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Հիուսթընի, մինչ Շէյ Կիլճիըս - Ալեքսանտր 26 կէտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Թանտըրի:

Ֆրանսացի Վիքթոր Ուիմպանեամա 43 կէտ նշանակեց, եւ Սան Անթոնիօ Սփըրզ իր 4-րդ յաղթանակը արձանագրեց 6-րդ մրցումին՝ 121-111 արդիւնքով յաղթելով Մինեսոթա Թիմպըրվուլվզին:

Տարեշրջանի իր 6-րդ յաղթանակը արձանագրեց նաեւ Ֆիլատելֆիա 76-ըրզ, որ 109-104 արդիւնքով յաղթեց Չարլոթ Հոռնեթցին: Թայրիս Մեքսի 38 կէտ նշանակեց ի նպաստ 76-ըրզի:

Օր մը առաջ Տալաս Մեւրիքս 116-111 արդիւնքով պարտութեան մատնած էր Հիուսթըն Ռոքեթցը (որ կրած էր իր առաջին պարտութիւնը), ուր փայլած էր Տալասի կարտ Քայրի Ըրվինկ՝ նշանակելով 35 կէտ եւ 9 էսիսթ:

ՍՊՈՐՏ

«ԷՄ. ԷՄ. ԷՅ.»

ԺԱՆ-ՓՈԼ ՊՈՍՆՈՅԵԱՆ ՅԱՂԹԵՑ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆՑԻ ԻՐ ՄՐՑԱԿԻՑԻՆ

Հայկական ծագումով ամերիկացի «Էմ. Էմ. Էյ.»-ի մարտիկ Ժան-Փոլ Պոսնոյեան (Լեպոնոյեանի) «Եու. Էֆ. Սի.»-ի գծով իր երրորդ յաջորդական յաղթանակը արձանագրեց: Լաս Վեկասի մէջ տեղի ունեցած «Եու. Էֆ. Սի. Ֆայթ Նայթ» մրցաշարքին, 27 տարեկան մարզիկը թեքնիք նաք-աութով գետին բերաւ իր անյաղթ ազրպէյճանցի մրցակից Ֆարման Հասանովը:

Մենամարտը տեղի ունեցաւ կիսամիջին կշիռի (մինչեւ 77 քգ) գծով: Առաջին իսկ վայրկեանէն, Պոսնոյեան հարուածներու մեծ առաւելութիւն ունէր իր մրցակիցին վրայ՝ բազմաթիւ առիթներով անոր գլխուն դիպուկ հարուածներ հասցնելով: Հայազգի մարտիկը կը տիրապետէր իր մրցակիցին վրայ, որ աստիճանաբար աւելի վնաս կը ստանար:

Առաջին երկու ռաունտերուն, իրաւարարներու քուէներու առաւելութիւն ունենալէ ետք, երրորդ ռաունտին մենամարտը դադրեցուեցաւ բժիշկի որոշումով, երբ ազրպէյճանցի մարտիկը դէմքին վրայ լայն պատռուածք ունէր եւ արիւն կը կորսնցնէր: Թեքնիք նաք-աութը արձանագրուեցաւ պաշտօնապէս 3-րդ ռաունտի 2-րդ վայրկեանի 11-րդ երկվայրկեանին:

Այս ձեւով Պոսնոյեան «Եու. Էֆ. Սի.»-ի իր յաղթանակներու շարքը հասցուց 3-ի, 3 մրցումներու ընթացքին: Անոր արհեստավարժ ասպարէզի ցուցանիշը այժմ կը կազմէ 12 յաղթանակ՝ 2 պարտութեան կողքին:

Հասանով, որ իր նախկին 5 մրցումներուն յաղթած էր, կրեց իր առաջին պարտութիւնը:

ԱՂՋԿԱՆՑ «ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.»

ՎԱԼՔԵՐԻԶ ԱՂՋԿԱՆՑ ԱԽՈՅԵԱՆ

Կապի Ուիլիամս առաջնորդեց Կոլտըն Սթէյթ Վալքերիզ խումբը աղջկանց «Էն. Պի. Էյ.»-ի տիտղոսին՝ պարտութեան մատնելէ ետք Աթլանթա Տրիմը՝ 68-63 արդիւնքով:

7-րդ եւ վճռական ճակատումին, Վալքերիզ պատմութիւն կերտեց իր երկրորդ «Էն. Պի. Էյ.»-ի եղանակին դառնալով ախոյեան:

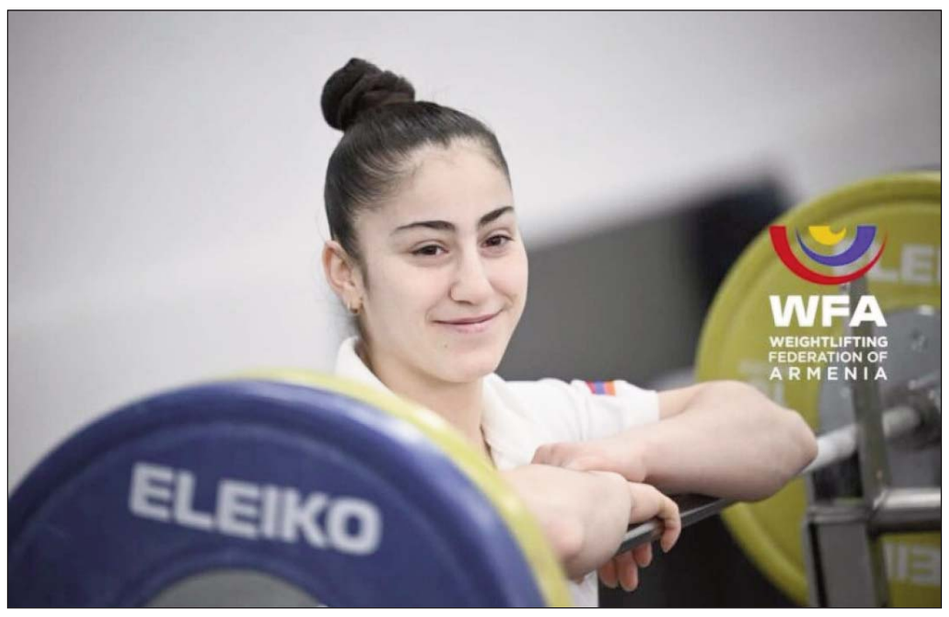
Ուիլիամս նշանակեց իր խումբի վերջին 11 կէտերը 3-րդ մասին՝ 4-րդ մասին ալ կէտերու հաշիւը հասցնելով 30 կէտերու:

Ուիլիամս միացաւ Փենի Թէյլըրին, որ 2007-ին Ֆինիքսը առաջնորդած էր իր կարգին 30 կէտեր նշանակելով 2-րդ ու վճռական մրցումին եւ պատմութիւն կերտելով:

Ճորտըն Քանցա 18 կէտ նշանակեց եւ Ալիշա Կրէյ 16 կէտ աւելցուց ի նպաստ Տրիմի, որ 4-րդ անգամ ըլլալով չկրցաւ ախոյեան դառնալ՝ հասնելէ ետք աւարտականին:

ԾԱՆՐԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԱ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՊՐՈՆԶ ՄԵՏԱԼ ՇԱՀԵՑԱՒ

Չինաստանի Նինպօ քաղաքին մէջ տեղի ունեցող ծանրաբարձութեան աշխարհի ախոյեանութեան, Հայաստանի հաւաքականի առաջին մետալը ձեռք ձգեց Եւրոպայի ախոյեան եւ աշխարհի ախոյեանութեան պրոնզէ մետալակիր Ալեքսանտրա Գրիգորեան՝ դառնալով Էփոլէ-ժըթէի վարժութեան պրոնզէ մետալակիր: 57 քգ կշիռի աղջկանց մրցումներուն ան արաշէի մրցումներուն 85 քգ կրցաւ բարձրացնել, իսկ էփոլէ-ժըթէի մրցումներուն 120 քգ կրցաւ արձանագրել:

Երկամարտի արդիւնքով Ալեքսանտրա Գրիգորեան 4-րդ դիրքը գրաւեց 205 քգ կշիռի արդիւնքով: Տղոց առաջին մասնակիցն էր Եւրոպայի փոխախոյեան Գառնիկ Չոլաքեան: Ան երկամարտի 285 քգ արդիւնքով (130+155) գրաւեց 11-րդ դիրքը:

Պէտք է ըսել, որ աշխարհի ախոյեանութիւնը առաջին զտումի մրցաշարքն է, որուն արդիւնքներուն հիման վրայ մարզիկներ կրնան մասնակցիլ 2028-ի Ողիմպիական խաղերուն:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

ԹԵԻԱՆԵԱՆ ՉԿՐՑԱՒ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱԽՈՅԵԱՆ ԴԱՌՆԱԼ

Հայաստանի ազատ ոճի ըմբշամարտի հաւաքականի անդամ Վազգէն Թեւանեան դարձաւ աշխարհի ախոյեանութեան փոխախոյեան:

Ղազախստանի մայրաքաղաք Ասթանայի մէջ տեղի ունեցող ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի ախոյեանութեան 65 քգ կշիռի աւարտական մրցումին, Վազգէն Թեւանեան կը մրցէր ամերիկացի Պօ Պասեթի դէմ:

Թեւանեան, որ քառորդ աւարտականին կրցած էր յաղթել աշխարհի ախոյեան իրանցի Ռահման Մուսա Ամուզատիալիլիին, ապա կիսաւարտականին՝ պուլկար Շամիլ Ալիեւիչ Մամետովին, 9-1 արդիւնքով պարտուեցաւ եւ դարձաւ փոխախոյեան:

ԹՈՒՔ ՌՈՒՍԻԱՆ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ ԻՐ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՋԱԿՑԵԼՈՒ ՅԱՆՑԱՆՔՈՎ

Լեհաստանի վարչապետ Տոնալտ Թուսք շաբաթ օր ժողովուրդին դիմած է երկրին մէջ տիրող քաղաքական ճգնաժամին հարցով, որուն պատճառը Սահմանադրական դատարանին շուրջ սրած վէճն է:

Վերջին օրերուն Լեհաստանի մայրաքաղաք Վարշաւայի մէջ տեղի ունեցող իրադարձութիւնները Թուսք կոչած է «Լեհաստանի մէջ օրէնքի գերակայութեան աւերման հերթական փուլ» եւ ատոր համար մեղադրած Իրաւունք եւ արդարութիւն կուսակցութիւնը, երկրի նախագահ Քարոլ Նաւրոցկին եւ նախագահի պաշտօնին զայն նախորդած Անճէյ Տուտան:

Ըստ վարչապետին, իրավիճակը կ'ապակայունացնեն օտարերկրեայ շահագրգիռ ուժերը, մասնաւորաբար Ռուսիան:

Ան Նաւրոցքին մեղադրած է, թէ նախագահը սկիզբը չէ ընդունած Սահմանադրական դատարանի նոր դատաւորներու երդումը, իսկ երբ վերջիններս, սպասելէ յոգնելով, անցած են աշխատանքի, «զանոնք յարձակումի ենթարկած է»:

Ուրբաթ օր Սահմանադրական դատարանի դատաւոր Աննա Քորվին-Փիոթրովսքայան պարտականութիւններու կատարումէն հեռացուցած է դատարանի նախագահ Պոկտան Սվենչքովսքին եւ անոր տեղակալ Պարտոլոմէյ Սուխանսքին ու ստանձնած նախագահի պարտականութիւնները: Ան ոստիկանութիւն կանչած է, եւ դատարանի շէնքը, որուն մօտ հարիւրաւոր ցուցարարներ հաւաքուած էին, շրջափակուած է:

Լեհաստանի նախագահ Քարոլ Նաւրոցքի յայտարարած է, թէ տեղի ունեցած է «սահմանադրական կարգի խախտում» եւ Սահմանադրական դատարանի «բռնագրաւում»:

Սահմանադրական դատարանին շուրջ բազմամեայ վէճերը Լեհաստանի մէջ սրած են հոկտեմբերի կէսերուն: Անոնք կապուած են նախորդ գումարման լեհական խորհրդարանին մէջ մեծամասնութիւն կազմած Իրաւունք եւ արդարութիւն կուսակցութեան եւ վարչապետ Թուսքի կառավարութեան միջեւ տարակարծութիւններու:

Թուսքի կառավարութիւնը հակասահմանադրական կը նկատէ դատարանի կազմին մէջ գոյութիւնը այն դատաւորներուն, որոնք այդտեղ մուտք գործած են Իրաւունք եւ արդարութիւն կուսակցութեան կառավարման օրերուն, եւ չի ճանչնար բարձր ատեանի որոշումները: Այդ դատաւորները, իրենց կարգին, չեն ճանչնար Թուսքի օրով նշանակուած դատաւորները:

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ . . .

Շարունակուած 2-րդ էջէն

«Որոշուած է ժողովներու չորրորդ փուլ մը յառաջիկայ շաբաթ գումարել Պէյրութի մէջ՝ Մտադրութիւններու հռչակագիրի հասնելու նպատակով բանակցութիւնները շարունակելու համար, եւ երբ այդ նախագիծը գոյանայ, անիկա հաւանութեան համար պիտի ներկայացուի նախարարաց խորհուրդին, ինչ որ կ'արտօնէ, ըստ կանոնի, յառաջիկայ քայլերու ձեռնարկման՝ քաջ գիտնալով, որ քննարկումը չի փոխարիներ հիմա պահանջուած շտապ քայլերը, որոնց շարքին են պետական մարզին կողմէ իր հաշիւներու վճարումը եւ հարաւային Լիբանանի մէջ բացառութիւններու ու պատերազմի պատճառած վնասներու նորոգութեան ֆինանսաւորման ապահովումը», նշեց ուժանիւթի նախարարի գրասենեակը:

ՓՈՒԹԻՆ. «ՄՈՍԿՈՒԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԵՏ ԱՒԵԼԻ ԼԱՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԸ ՁԳՏԻ, ՍԱԿԱՅՆ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ»

Ռուսիան կ'աջակցի եւրոպական երկիրներու հետ աւելի լաւ յարաբերութիւններ ունենալուն ուղղուած որեւէ քայլի: Այս մասին յայտարարեց Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութին՝ մեկնաբանելով Նորվեկիոյ եւ Ֆինլանտայի ղեկավարներուն հետ օրեր առաջ իր ունեցած հեռաձայնային հաղորդակցութիւնը:

«Ինչպէս միշտ ըսած եմ, մենք կ'աջակցինք եւրոպական երկիրներու հետ լիարժէք եւ պատշաճ յարաբերութիւններու վերականգնման ուղղուած որեւէ քայլի՝ կամ անոնց բոլորին հետ իբրեւ Եւրոպական Միութիւն, կամ երկկողմանի մակարդակի վրայ: Խնդրեմ, ինչպէս անոնք կ'ուզեն», յայտարարեց ան:

Փութին ըսաւ, որ Ռուսիան չ'ուզեր Եւրոպայի հետ պատերազմիլ, սակայն պատրաստ է, եթէ նման անհրաժեշտութիւն ըլլայ: Քրեմլինի ղեկավարը նաեւ զգուշացուց, որ եթէ լարուածութիւնը չափազանց սրի, յաղթողներ պիտի չըլլան:

«(Եւրոպայի մէջ) շատերը կը խօսին մինչեւ 2030 թուական պատերազմի նախապատրաստուելու մասին: Արդեօք ատիկա ճի՞շդ է, թէ՞ սխալ: Նախ եւ առաջ, մենք պատրաստ ենք: Սակայն մենք Եւրոպայի հետ պատերազմ չենք ուզեր: Եթէ անոնցմէ ոեւէ մէկը ատիկա կ'ուզէ, թող պատրաստուի», ըսաւ ան:

Քրեմլինի ղեկավարը նշեց, որ Եւրոպան տակաւին չէ հասած «Ռուսիոյ ռազմավարական պարտութիւն հասցընելու իր նպատակին, եւ քիչ հաւանական է, որ ատիկա եւս կարելի պիտի ըլլայ մինչեւ 2030 թուական»: «Եւ եթէ ամէն ինչ չափազանց հեռու երթայ, ընդհանրապէս յաղթողներ պիտի չըլլան: Թող ոչ ոք չմոռնայ ատոր մասին», զգուշացուց Ռուսիոյ նախագահը:

Փութին նաեւ ըսաւ, որ Մոսկուան չ'ուզեր, որ Պալթիկ ծովուն մէջ ստեղծուի Հորմուզի նեղուցին մէջ ստեղծուած իրավիճակին նման իրավիճակ:

«Արդեօք ոեւէ մէկը կ'ուզէ՞, որ Պալթեան ծովուն մէջ իրավիճակը նոյնը ըլլայ, ինչ որ Արաբական ծոցի մէջ կամ Հորմուզի նեղուցի մէջ: Ես չեմ գիտեր: Մենք այդ մէկը չենք ուզեր, սակայն որեւէ մարտահրաւէրի պիտի արձագանգենք», զգուշացուց Փութին:

ՀՄԸՄ-Ի ԼԻԲԱՆԱՆԻ «ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ» . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Հանդիսութիւնը սկսաւ յաղթանակի երեկոյով: Անիկա երգահանդէս էր, որուն ընթացքին Սուրէն Աճէմեան՝ ընկերակցութեամբ երգեհոնահար Սարգիս Ադամեանի, մատուցեց ազգային-յեղափոխական երգեր: Ներկայ է «Նաւասարդեան» առաջին մարզախաղերուն մասնակցած մարզիկներ եւ դպրոցական աշակերտներ:

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ հանդիսութեան պաշտօնական բացումը՝ Հայաստանի, Լիբանանի, Արցախի եւ ՀՄԸՄ-ի քայլերգներով:

Հանդիսութեան բարի գալուստի խօսքը արտասանեց ՀՄԸՄ-ի Լիբանանի Շրջանային վարչութեան ատենադպիր Լուսին Գազանճեան, այնուհետեւ Շրջանային վարչութեան անդամ, ԼԵՎԱՄ-ի յանձնախումբի պատասխանատու Մարալ Գուլաճեան արտասանեց ԼԵՎԱՄ-ի 60-ամեակի բացման վերաբերող խօսքը:

Ապա հայկական դպրոցներուն աշակերտները դաշտ մտան: Այս առիթով երգիչ Վիգէն Տիշչեքենեան առաջին անգամ ըլլալով երգեց ԼԵՎԱՄ-ի 60-ամեակին նուիրուած իր երգը:

Տեղի ունեցաւ «Նաւասարդեան» մարզախաղերու տեսերիզի ցուցադրութիւն: Այնուհետեւ խօսք առաւ ՀՄԸՄ-ի Լիբանանի Շրջանային վարչութեան անդամ եւ «Նաւասարդեան» մարզախաղերու պատասխանատու Զաւէն Տէր Պետրոսեան: Ապա տեղի ունեցաւ մետալաբաշխութիւն՝ բոլոր մարզախաղերուն մէջ առաջին, երկրորդ եւ երրորդ հանդիսացած մարզիկներուն եւ խումբերուն: Մետալներ բաժնուեցան նաեւ կամաւոր իրաւարարներուն եւ մարձումի մասնագէտին: Վերջին խօսքը արտասանեց «Նաւասարդեան» մարզախաղերու յանձնախումբի ատենապետ Կարօ Պէրպէրեան: Հանդիսութիւնը փակուեցաւ ազգային-յեղափոխական երգերով՝ Վիգէն Տիշչեքենեանի երգեցողութեամբ:

Հանդիսութեան մանրամասնութիւններուն կ'անդրադառնանք հետագային:

«ԵԹԷ ՉԵԼԵՆՍՔԻՆ Կ'ՈՒԶԷ ՓՈՒԹԻՆԻ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

Արտաքին գործոց նախարարներու ժողովը գումարուեցաւ նախապատրաստելու համար 14-15 դեկտեմբերին Մայամիի մէջ Քսաններու խմբակի վեհաժողովը:

Լաւրով ըսաւ, որ Լեհաստանի մասնակցութիւնը Քսաններու խմբակին վրայ ոչինչ պիտի աւելցնէ, եւ Մոսկուան կարիք չի տեսներ խումբին յաւելեալ եւրոպական ձայն մը աւելցնելու, մանաւանդ որ «ձայները ոչ շինիչ են»:

Ան ըսաւ, որ Ռուսիան աշխատանք պիտի տանի Լեհաստանի Քսաններու խմբակին մասնակցութեան վերաբերեալ իրավիճակը սրբագրելու:

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը կոչ ուղղեց՝ «մազութի համաձայնութիւններէն ետք, Միացեալ Նահանգներու հետ յարաբերութիւններուն վերաբերեալ պատրանքներ չհիւսելու»:

«Ռուսիան բարձր կը գնահատէ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփի վարչակարգին դիրքորոշումը, որ ընդունեց Ուքրանիոյ հակամարտութեան արմատական պատճառները», աւելցուց Լաւրով:

«Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքի պէտք է Մոսկուա գայ, եթէ կ'ուզէ Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի հետ հանդիպում ունենալ», յայտնեց ան:

Արտաքին գործոց նախարարներու ժողովը գումարուեցաւ նախապատրաստելու համար 14-15 դեկտեմբերին Միացեալ Նահանգներու Մայամի նահանգի Տորալ քաղաքին մէջ Քսաններու խմբակի վեհաժողովը:

Թրամփ շաբաթավերջին յայտարարեց. «Քսաններու խմբակի վեհաժողովի ընթացքին կրնանք Ռուսիան, Ուքրանիան եւ Իրանը ներառող խաղաղութեան մեծ համաձայնութեան մը ականատես դառնալ»:

Ռուսիոյ նախագահի մամլոյ քարտուղար Տմիթրի Փեսքով ԹԱՍՍ լրատու գործակալութեան յայտնած էր, որ տակաւին որոշում չէ տրուած, թէ արդեօք նախագահ Վլատիմիր Փութինը անձամբ պիտի մասնակցի՞ Մայամիի մէջ տեղի ունենալիք Քսաններու խմբակի վեհաժողովին:

Նախքան այդ, Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ յայտարարած էր, որ անպայման պիտի ուզէր Փութինը վեհաժողովին տեսնել:

Յիշեցնենք, որ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ յայտարարած էր, թէ «շատ շուտով» Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի եւ Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքիի միջեւ հանդիպում մը պիտի դասաւորուի:

ՍԱԼԱՄ. «ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

Ան բարձր գնահատեց երկու ապահովական մարմիններուն միջեւ համակարգումը, գործակցութիւնն ու տեղեկութիւններու փոխանակումը, որոնք գործողութեան յաջողութեան յանգեցան:

Սալամ շեշտեց, որ Լիբանանի ցամաքային, ծովային ու օդային անցակէտերը թմրեցուցիչներու մաքսանենգման, դրամ լուալու կամ որեւէ ապօրինի գործունէութեան միջանցքներ պիտի չըլլան:

Վարչապետը շեշտեց, որ կառավարութիւնը յանձնառու է սահմաններու հսկողութեան ամրապնդման, շահագրգիռ մարմիններու միջեւ համակարգումի աշխուժացման եւ մաքսանենգման ու կազմակերպուած ոճիրի ցանցերուն դէմ պայքարին:

ԱՐԱՂՉԻ. «ՔԱԹԱՐՑԻ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

Իրանի արտաքին գործոց նախարար Ապպաս Արաղչի, սակայն, երէկ յայտնեց, որ քաթարցի միջնորդին հետ բանակցութիւններուն մէջ յառաջընթաց կ'արձանագրուին, սակայն տակաւին վերջնական արդիւնքի չեն հասած՝ ընդգծելով, որ իրանեան պատուիրակութեան Տոհա այցելութեան ընթացքին ամերիկեան կողմին հետ որեւէ հանդիպումի ծրագիր գոյութիւն չունի:

Ան յոյս յայտնեց, որ «միւս կողմը ողջախոհութիւն» կը ցուցաբերէ՝ շեշտելով, որ բանակցութիւններու ընթացքին շօշափելի արդիւնքներու իրագործումը կախեալ է ամերիկեան վարչակազմէն Թեհրանի ստանալիք պատասխանէն:

Քաթար եւ Փաքիստան աշխուժ միջնորդական ջանքեր կը թափեն Ուաշինկթընի եւ Թեհրանի միջեւ բանակցութիւնները վերակենդանացնելու համար:

Շաբաթ օր իրանեան բարձրաստիճան պատուիրակութիւն մը, որուն մաս կը կազմէին ազգային անվտանգութենէն ներկայացուցիչներ եւ արտաքին գործոց նախարարի օգնական մը, հասաւ Տոհա՝ քաթարցի միջնորդներու ճամբով Ուաշինկթընի եւ Թեհրանի միջեւ լարուածութիւնը մեղմացնելու բանակցութիւններ վարելու համար:

Իրանի պաշտպանութեան նախարար Միհրդատ Խալաքի յայտարարեց, որ իր երկիրը կ'արագացնէ իր մարտական կարողութիւններու բարելաւումը, որպէսզի առանց աշխարհագրական սահմանափակումի հակադարձէ, եթէ իր հողերուն դէմ ամերիկեան-իսրայէլեան նոր յարձակում տեղի ունենայ:

Իրանի Յեղափոխական պահակագունդի բանբեր Սարտար Մուհիպի իր կարգին ըսաւ, թէ պահակագունդը նոր թիրախներ ճշդած է եւ իր աշխատանքային օրակարգին վրայ նշած նոր աշխարհագրութեան վերաբերեալ գործողութիւններու ծրագիրներ:

Ան յայտնեց, որ Իրանի գերագոյն հոգեւոր պետի նոր ցուցմունքները պատերազմին մէջ նոր էջ բացած են՝ ընդգծելով, որ ամերիկեան կամ իսրայէլեան յարձակումի ենթարկուելու պարագային իր երկրի հակադարձութիւնը աշխարհագրական սահմանափակումի ենթակայ չէ:

ԱՅԶԵՆՔՈՓ ՀԱՄԱԽՈՀԱԿԱՆ...

Շարունակուած Ա. էջէն

«Մեր կազմելիք կառավարութեան դուռը բաց պիտի ըլլայ որեւէ ընտրուած պաշտօնատարի առջեւ, որ այս սկզբունքները կ'ընդունի եւ պատրաստ կ'ըլլայ անհրաժեշտ պատասխանատուութեան մակարդակի վրայ ըլլալու», ըսաւ Այզենքոփ:

«Ճերուզալեմ Փոսթ» գրեց, թէ Այզենքոփի համախոհական կառավարութեան մէջ ոեւէ հաւանական գործընկերոջ համար նախապայմանը Իսրայէլը հրէական, ժողովրդավարական, ազատական եւ հաւասարութեան վրայ հիմնուած պետութիւն ճանչնալն է, «Անկախութեան փաստաթուղթ»-ի արժեհամակարգին յանձնառու ըլլալը, Իսրայէլի բոլոր քաղաքացիներուն զինուորական, ազգային կամ քաղաքային ծառայութեան պարտադրումը, Համաս շարժումը իբրեւ ահաբեկչական կազմակերպութիւն ճանչնալը եւ անոր զինուորական կարողութեան ոչնչացման եւ Կազայի մէջ անոր իշխանութեան վերացման անհրաժեշտութիւնը ընդունիլը»:

Եոաֆ Իթիէլ եւ Աւի Սոլոմոն իսրայէլեան «Ուալլա» կայքին վրայ գրեցին, թէ մինչեւ հիմա Միացեալ ցուցակը առաջինն էր, որ գրեթէ պաշտօնական կերպով յայտարարեց, թէ մտադիր է պարտադիր խորհրդակցութիւններու ընթացքին Իսրայէլի վարչապետի պաշտօնին Այզենքոթը առաջադրելու, եւ գոյութիւն ունին գնահատումներ, թէ Արաբական միացեալ ցուցակը եւս նոյնպիսի կեցուածք մը պիտի որդեգրէ:

Իսրայէլի նախագահ Իսհաք Հերցոկ յայտարարեց, թէ կուսակցութիւններու ղեկավարներուն կոչ կ'ուղղէ՝ «նոր ընտրութիւններէ խուսափելու համար դրական տրամադրուած ըլլալ նորարարական գաղափարներու եւ լուծումներու նկատմամբ»:

Լաւատեղեակ պաշտօնատարներ, սակայն, իսրայէլեան պատկերասփիւռի 14-րդ կայանին յայտնեցին, որ Իսրայէլի գործող վարչապետ, Լիքուտ կուսակցութեան ղեկավար Պենիամին Նեթանիահու որոշած է ներկայ փուլին հրաժարիլ կառավարութեան կազմութեան փորձերէն եւ աշխատանք տանիլ նոր ընտրութիւններու կայացման համար:

Նեթանիահուին մօտիկ եղող պատկերասփիւռի կայանը կը նշէ, որ որոշումը տրուած է, երբ Նեթանիահու եզրակացուցած է, թէ իր մրցակից Կատի Այզենքոթ ազգային միասնութեան կառավարութեան մը միանալու համաձայն պիտի չըլլայ: